

ŠKOLSKÁ INKLUZIVNÍ KONCEPCE KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE

2020–2023

Zpracoval v období leden 2019 – květen 2020:

Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor školství

Tým projektu KAP a I-KAP

Petr Kulíšek

Alena Svátková

Iveta Karousová

Obsah

1. Úvodní ustanovení.....	4
1.1 Vznik dokumentu a odůvodnění.....	4
2. Analýza stavu inkluzivního vzdělávání a regionu	5
2.1 Profil kraje.....	5
2.2 Podmínky vzdělávání	6
2.3 Vzdělávací systém a stav vzdělávání v kraji	7
2.3.1 Mateřské školy	7
2.3.2 Základní školy	11
2.3.3 Střední školy	20
2.3.4 Speciální školy	28
2.3.5 Podpůrná síť pro inkluzivní vzdělávání	29
2.4 Aspekty vzdělávání a zohledněné skupiny	32
2.4.1 Vzdělávání v inkluzivní koncepci společnosti.....	32
2.4.2 Vzdělávání ohrožených skupin.....	32
2.4.3 Vzdělávání cizinců žáků s odlišným mateřským jazykem	32
2.4.4 Vzdělávání nadaných žáků	35
3. Problémová analýza	37
3.1 Způsob zpracování a utřídění	37
3.2 Zdroje rozvoje	40
3.3 Potřeby	41
3.4 Problémové okruhy a prioritizace	42
4. Návrhová část.....	45
4.1 Vize.....	45
4.2 Hierarchie návrhové části	45

4.3 Priority a dílčí cíle.....	46
4.4 Opatření a aktivity	48
4.5 Indikátory změny	71
5. Zavádění návrhů koncepce.....	72
5.1 Implementační struktura	72
5.2 Evaluační plán	73
5.3 Plán aktualizace	74
Seznam tabulek	75
Seznam grafů.....	76
Seznam obrázků	77
Seznam zkratk.....	78

1. Úvodní ustanovení

1.1 Vznik dokumentu a odůvodnění

Školská inkluzivní koncepce vznikla rozhodnutím Královéhradeckého kraje jako krátkodobá koncepce zaměřená na zvyšování kvality společného vzdělávání ve školách. Dokument byl vypracován v rámci realizace projektů KAP a I-KAP na oddělení projektů ve vzdělávání s podporou dalších pracovníků odboru školství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje. Zpracování navázalo na tematicky zakládané pracovní skupiny a minitýmy k tématům řešeným na úrovni kraje. Ke zpracování byla přizvána řada externích expertů a zkušených zástupců škol, odborných institucí a přímých účastníků řešení problémů.

Královéhradecký kraj není regionem s významnými charakteristickými problémy inkluze ve vzdělávání, je krajem s rychle stárnoucí populací a velkým podílem venkovských škol. Z analýz vzdělávání a souvisejících témat postavených na běžně evidovaných a sledovaných ukazatelích nevyplývaly žádné specifické oblasti k prioritnímu řešení. Problémová analýza byla proto tvořena zejména ve fokusních skupinách a postavena, s přihlédnutím k datům zjištěným v analýze, na zkušenostech s praktickým řešením problémů ve vzdělávání. Na základě problémových okruhů a jejich řešení byly určeny kulatým stolem pro inkluzivní vzdělávání priority.

Návrhy opatření a aktivit byly tvořeny v intenzivním projednávání s facilitací a zpracováním podkladů mezi jednáními. Navržená opatření míří především ke kvalitě inkluzivního vzdělávání, zohlednění všech skupin a vytvoření reálných podmínek pro úspěch každého žáka ve vzdělávání.

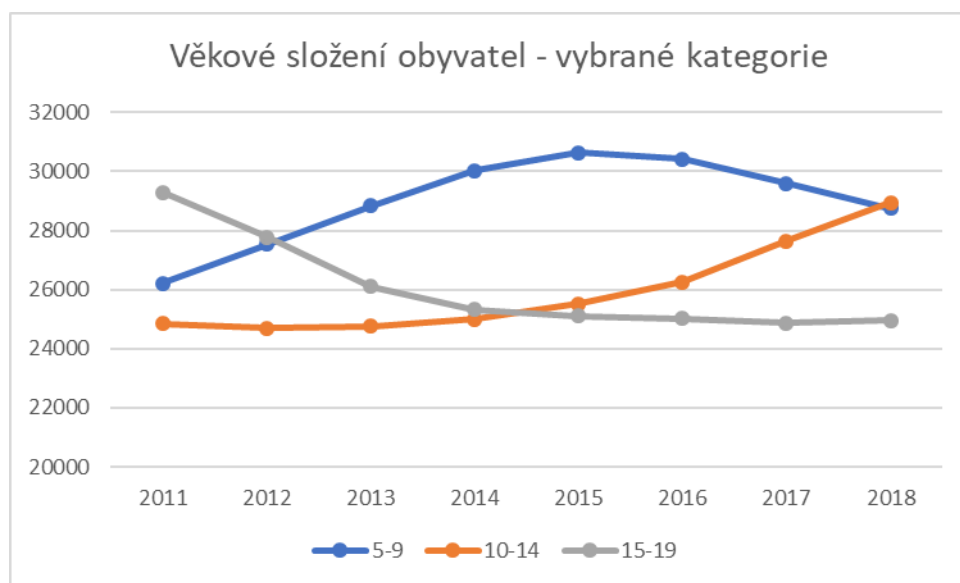
2. Analýza stavu inkluzivního vzdělávání a regionu

2.1 Profil kraje

Královéhradecký kraj vznikl jako vyšší územně samosprávný celek v roce 2000, žije zde zhruba 550 tisíc obyvatel a je dělen na pět okresů – Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov. Dále se kraj administrativně člení na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 35 správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem.

Zhruba dvě třetiny obyvatel v kraji bydlí ve městech, jednu třetinu představuje vesnické obyvatelstvo, přičemž téměř 70 tisíc lidí žije v obcích do 500 obyvatel. Podíl obyvatel žijících v nejmenších obcích je téměř dvojnásobný oproti celorepublikovému průměru. Zhruba od roku 2010 se kraj potýká s poklesem obyvatelstva, a to kvůli kombinaci přirozeného demografického vývoje a stěhování obyvatel mimo území kraje. Specifikem Královéhradeckého kraje je vysoký průměrný věk obyvatel. KHK je krajem s nejstarším obyvatelstvem v republice. Vývoj v jednotlivých věkových skupinách, které jsou pro školství relevantní (tedy od 5 do 19 let), je znázorněn v grafu. Je patrné, že nejnižší věková skupina po několika letech nárůstu zažívá mírný pokles a věková skupina 10-14 let se v posledních letech zvětšuje, zatímco věková skupina 15-19, která zhruba odpovídá žákům středních škol, zaznamenala za poslední roky pokles¹.

Graf 1 Věkové složení obyvatel

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ

V kraji panuje poměrně nízká **nezaměstnanost**, která se drží pod celorepublikovým průměrem (průměrná nezaměstnanost v ČR ke konci roku 2019 činila 2,9 %, v KHK to bylo 2,4 %). Nejnižší nezaměstnanost je v okresech Rychnov nad Kněžnou (1,3 %) a Jičín (1,8 %), nejvyšší naopak v okrese Náchod (3,23 %). V okrese Hradec Králové činí nezaměstnanost 2,52 % a v okrese

¹ Zdroj: ČSÚ

Trutnov 2,49 %². Největší podíl na zaměstnanosti v kraji má zpracovatelský průmysl (zejména automobilový průmysl), dále odvětví velkoobchod, maloobchod a oprava motorových vozidel. Třetím nejvýznamnějším odvětvím je zdravotnictví a sociální péče. Na strukturu zaměstnanosti mají vliv také průmyslové zóny, kterých je v kraji vymezeno 12. Mezi ty nejvýznamnější patří zóna Solnice/Kvasiny na Rychnovsku a také zóny v Jičíně, Trutnově, Novém Bydžově a Vrchlabí. Největším zaměstnavatelem v regionu je ŠKODA AUTO a.s. (Solnice-Kvasiny, Vrchlabí), dále Fakultní nemocnice Hradec Králové a Continental Automotive Czech Republic s.r.o. (Adršpach, Jičín, Trutnov)³.

2.2 Podmínky vzdělávání

Královéhradecký kraj nabízí pestré možnosti vzdělávání ve všech stupních.

Ve školním roce 2018/2019 provozovalo **mateřskou školu** 318 subjektů v kraji, do kterých docházelo 19 009 dětí. Polovina mateřských škol funguje v jednom subjektu společně se základní školou. Většinu MŠ zřizují obce, MŠ jiných zřizovatelů se počítají v jednotkách. Počet MŠ se za poslední tři roky příliš neměnil, došlo pouze k navýšení o 4 soukromé MŠ a zrušení jedné církevní MŠ.

Základní vzdělávání nabízí 269 subjektů v kraji. 230 základních škol zřizují obce, dalších 20 ZŠ je zřizováno krajem a 15 ZŠ soukromým subjektem a seznam doplňují čtyři církevní ZŠ. Na ZŠ se vzdělává celkem 49 485 žáků, toto číslo se v posledních třech letech mírně zvyšovalo, stejně tak jako počet ZŠ.

V kraji nabízí **střední vzdělávání** celkem 74 subjektů. Nejvíce středních škol zřizuje kraj – celkem 54. V kraji se dále nachází 15 soukromých SŠ, dvě církevní SŠ, jedna obecní SŠ a dvě SŠ zřizované MŠMT. KHK je v celorepublikovém srovnání nadprůměrný v podílu obyvatel s dokončeným středním vzděláním s maturitní zkouškou. Ve školním roce 2018/2019 se na středních školách vzdělávalo 22 425 žáků⁴, přičemž dlouhodobě počet středoškoláků v kraji klesá. Snižuje se také počet středních škol, a to zejména s ohledem na optimalizaci SŠ, která proběhla v roce 2018 a která se týkala 21 krajem zřizovaných škol⁵.

Na území kraje jsou možnosti **vyššího vzdělávání**. V KHK sídlí 10 vyšších odborných škol (4 v HK, 2 v Trutnově, po jedné v Novém Bydžově, Hořicích, Jičíně a Rychnově nad Kněžnou) a jedna vysoká škola, a to Univerzita Hradec Králové, která nabízí vzdělávání na čtyřech fakultách (pedagogická, filozofická, přírodovědecká a fakulta informatiky a managementu). Studenti mohou v HK navštěvovat také dvě fakulty Univerzity Karlovy (lékařskou a farmaceutickou) a Fakultu vojenského zdravotnictví Univerzity obrany. Svou pobočku nebo pracoviště mají v kraji další tři univerzity: Česká zemědělská univerzita (konzultační středisko v HK), Metropolitní univerzita Praha (univerzitní středisko v HK) a Slezská univerzita (konzultační středisko v Trutnově). V kraji zcela chybí možnost studovat na vysokých a vyšších odborných školách některé obory, týká se to zejména těch technických. Zájemci o studium těchto oborů musí navštěvovat VŠ v jiném kraji a po absolvování se část z nich již do KHK nevrací a zůstává žít a

² Zdroj ČSÚ

³ Zdroj Regionální profil KHK (uloženo v dokumentech)

⁴ V počtu nejsou zahrnuti žáci dvou středních škol zřizovaných MŠMT.

⁵ Více o optimalizaci v kapitole 2.3.3

pracovat v místě svého studia. Nicméně jsme si vědomi, že studium na vysoké škole se u většiny oborů neurčuje místem, ale oborem a kvalitou. Regionální univerzity tudíž nemusí být logickým pokračováním předchozího studia. Stejně tak pedagogové v kraji se nerekrutují zdaleka jen z vysoké školy v kraji nebo kraji sousedním.

Tabulka 1 Počty škol a dětí/žáků v KHK

Školní rok	Mateřské školy		Základní školy		Střední školy	
	Počet škol	Počet dětí	Počet škol	Počet žáků	Počet škol	Počet žáků*
2016/2017	315	19340	265	48242	86	23551
2017/2018	318	19222	268	48833	87	23082
2018/2019	318	19009	269	49485	74	22425

* Jedná se o žáky ve všech formách vzdělávání, nejsou zahrnuti žáci dvou středních škol zřizovaných MŠMT

Zdroj: KÚ KHK

2.3 Vzdělávací systém a stav vzdělávání v kraji

2.3.1 Mateřské školy

Nabídka vzdělávání v mateřských školách je v posledních letech stabilní. Na území kraje se nachází 289 obecních mateřských škol, ostatní zřizovatelé provozují v součtu méně než třicet subjektů. Celkový počet dětí navštěvujících MŠ mírně klesá, a to i přes zavedení povinného předškolního vzdělávání. Nárůst počtu dětí zaznamenaly za poslední tři školní roky jen soukromé školky, kde počet zapsaných dětí vzrostl o několik desítek, zároveň byly v kraji otevřeny čtyři nové soukromé MŠ.

Tabulka 2 Počty MŠ a dětí dle zřizovatele

Zřizovatel	2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Počet škol	Počet dětí	Počet škol	Počet dětí	Počet škol	Počet dětí
Obec	289	18 628	289	18 495	289	18 263
Církev	3	137	3	132	2	132
Kraj	10	269	10	261	10	272
Soukromý subjekt	13	306	16	334	17	342
Celkem	315	19 340	318	19 222	318	19 009

Zdroj: KÚ KHK

2.3.1.1 Stav inkluze a mapování dětí se SVP

Aktuální stav inkluze tak, jak ho vnímají zástupci jednotlivých MŠ v Královéhradeckém kraji, byl zjišťován pomocí dotazníkového šetření v rámci projektu Šablony I a II OP VVV. Dotazník

nebyl zaměřen pouze na inkluzi, ale celkem na 6 oblastí rozvoje⁶. Data jsou agregována na úrovni jednotlivých ORP a na úrovni kraje. Dotazník byl rozeslán všem MŠ⁷ i ZŠ v kraji, přičemž zhruba tři čtvrtiny mateřských škol dotazník kompletně vyplnily. Největší návratnost měly dotazníky v ORP Trutnov a Vrchlabí (100 %), nejmenší v ORP Broumov (42,9 %) a Kostelec nad Orlicí (57,1 %). Průměrné hodnocení aktuálního stavu v rámci kraje a ORP vychází z hodnocení aktuálního stavu MŠ v příslušných oddílech dotazníku na škále od 1 do 4, přičemž 1 znamená „vůbec nebo téměř se neuplatňuje“ a 4 znamená „ideální stav.“

V oblasti společného vzdělávání hodnotily mateřské školy v KHK aktuální stav průměrně číslem 2,76 (celkový průměr za ČR byl téměř totožný – 2,78). Nejvyšší skóre zaznamenaly MŠ v ORP Broumov (3,07), nejnižší v ORP Kostelec nad Orlicí (2,55), v obou případech se ale jedná o území, kde byla velmi malá návratnost dotazníků, výsledky proto mohou být tímto faktem zkreslené. Nejlépe vnímají MŠ svou připravenost pomáhat všem dětem v bezproblémovém přechodu na základní školy (3,3), pozitivně je hodnocená také komunikace a bezpečné klima školy (3,27), schopnost školy vzdělávat děti v oblasti jejich práv a povinností (3,21) a spolupráci mezi pedagogy (3,17). Nejnižší skóre získalo poskytování výuky českého jazyka pro cizince (1,34) a bezbariérovost školy (1,75). Tyto dílčí výsledky jsou obdobné na krajské i celostátní úrovni.

Tabulka 3 Výsledky šetření v MŠ – nejlépe a nejhůře hodnocené oblasti inkluze

Oblast hodnocení	Průměr v KHK	Průměr v ČR
Inkluzivní/společné vzdělávání obecně	2,76	2,78
Škola podporuje bezproblémový přechod všech dětí bez rozdílu na základní školy	3,30	3,33
Škola umí komunikovat s dětmi, rodiči i pedagogy, vnímá jejich potřeby a systematicky rozvíjí školní kulturu, bezpečné a otevřené klima školy	3,27	3,28
Pedagogové spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb dětí (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání těchto dětí apod.)	3,17	3,14
Škola je bezbariérová (jedná se o bezbariérovost jak vnější, tj. zpřístupnění školy, tak i vnitřní, tj. přizpůsobení a vybavení tříd a dalších prostorů školy)	1,75	1,89
Škola poskytuje výuku českého jazyka pro cizince	1,34	1,43

Zdroj: Šablony I a II OP VVV

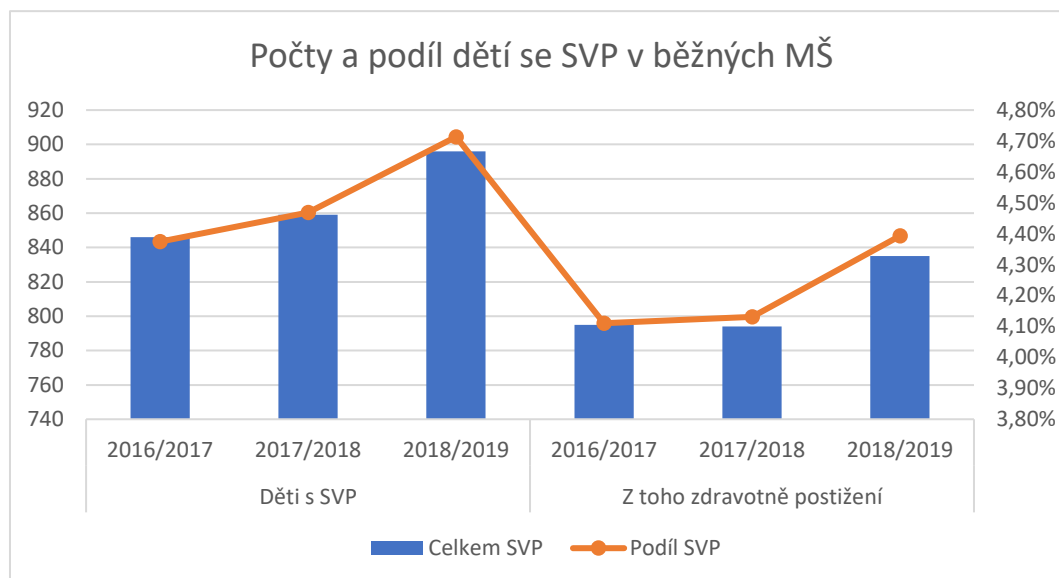
V mateřských školách v kraji se vzdělává téměř 900 dětí se SVP, což činí necelých 5 % celkového počtu dětí v MŠ. Počet a podíl dětí se SVP v posledních třech letech roste, což může být zapříčiněno lepší identifikací a včasnou diagnostikou dětí, případně zavedením povinné docházky v předškolním roce. Nárůst počtu dětí se SVP je patrnější v běžných třídách, počty

⁶ Pro mateřské školy to byly tyto: podpora inkluzivního/společného vzdělávání, rozvoj čtenářské a matematické pregramotnosti, podpora kompetencí k iniciativě a kreativité, podpora polytechnického vzdělávání, podpora sociálních a občanských dovedností a dalších klíčových kompetencí, podpora digitálních kompetencí pedagogických pracovníků

⁷ Část dotazníku věnující se inkluzi vyplňovaly pouze běžné školy.

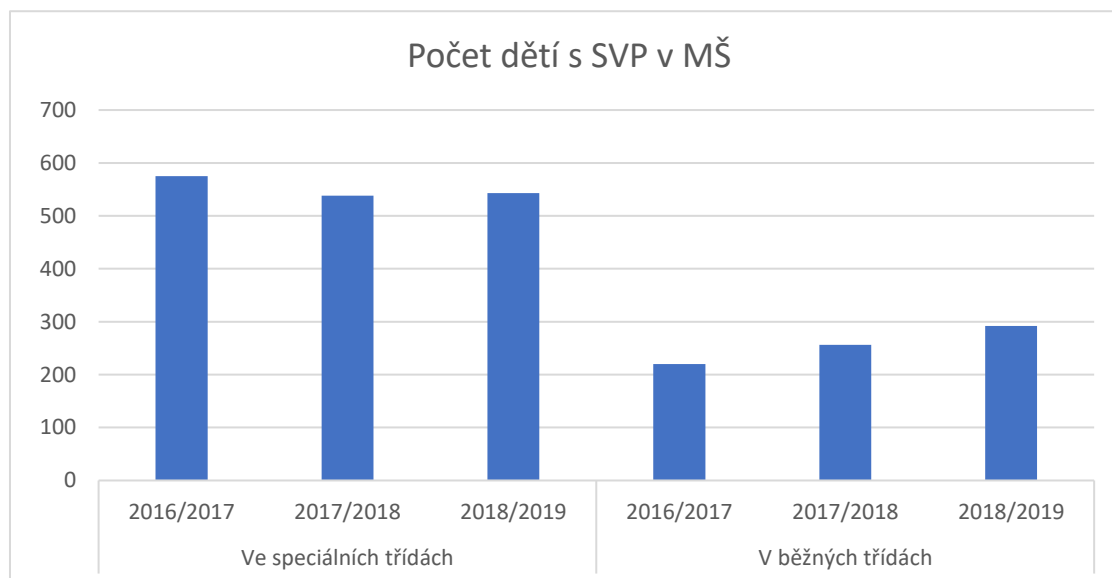
děti se SVP ve speciálních třídách stagnují. Z toho lze usuzovat, že nedochází ve větším měřítku k přesunu dětí ze speciálních tříd do běžných, ale spíše k důslednější diagnostice dětí zařazených do běžných tříd.

Graf 2 Počty a podíly dětí se SVP v MŠ

Zdroj: KÚ KHK

Graf 3 Počet dětí se SVP v MŠ ve speciálních a běžných třídách

Zdroj: KÚ KHK

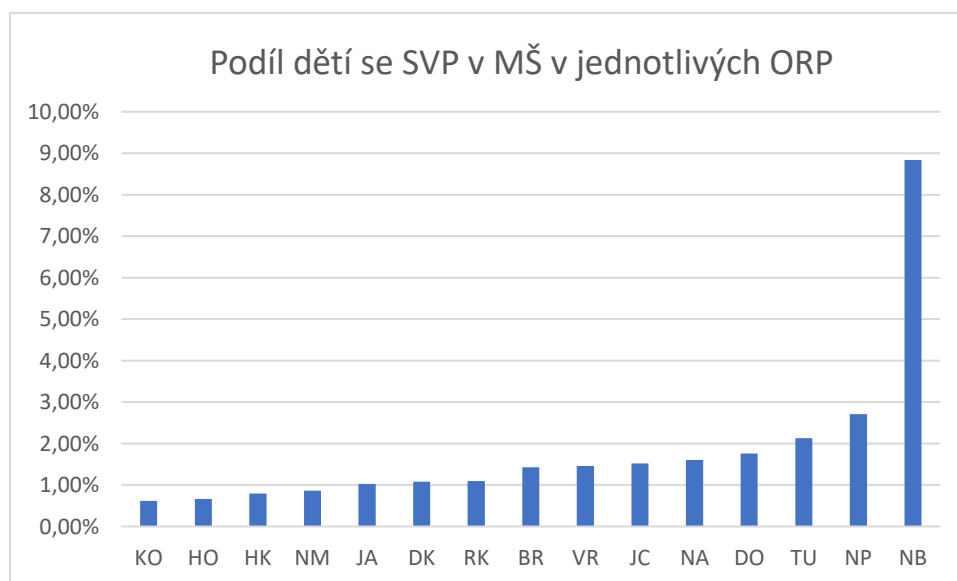
Nejvíce jsou mezi dětmi se SVP zastoupeny závažné vady řeči, a to jak v případě speciálních, tak v případě běžných tříd. Ve speciálních třídách mezi nejčastější druhy znevýhodnění patří kombinace více druhů vad, poruchy autistického spektra a zrakové postižení. V běžných třídách jsou kromě vad řeči nejhojněji zastoupeny vývojové poruchy, poruchy autistického spektra a lehké mentální postižení. Konkrétní počty žáků s různými druhy znevýhodnění jsou v tabulce č. 4, kde je také patrný nárůst dětí s různými SVP v běžných třídách.

Tabulka 4 Počty dětí v běžných a speciálních třídách podle druhu znevýhodnění dle četnosti

Počty dětí se SVP ve speciálních třídách			
Znevýhodnění	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Závažné vady řeči	339	302	302
Souběžně více vad	71	78	81
Autisté	61	43	44
Zrakové postižení	46	48	42
Mentální postižení	21	23	32
Závažné vývojové poruchy	12	15	22
Sluchové postižení	18	18	14
Tělesné postižení	7	11	6
Počty dětí se SVP v běžných třídách			
Znevýhodnění	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Závažné vady řeči	101	124	154
Závažné vývojové poruchy	15	28	32
Autisté	31	31	31
Mentální postižení	20	24	24
Zrakové postižení	20	16	16
Tělesné postižení	17	17	14
Souběžně více vad	14	10	13
Sluchové postižení	2	6	8

Zdroj: KÚ KHK

Graf 4 Podíl dětí se SVP v běžných MŠ v jednotlivých ORP

Zdroj: KÚ KHK

Rozložení dětí se SVP v rámci kraje není rovnoměrné. Umístění dětí ve speciálních třídách odpovídá dostupnosti MŠ, které se zabývají vzděláváním dětí s daným znevýhodněním. V běžných třídách je podíl dětí, které mají SVP, průměrně 1,54 %. V jednotlivých ORP v kraji přitom existují poměrně velké rozdíly v počtech a podílech inkudovaných dětí. Nejmenší podíl dětí se SVP v běžných třídách je v ORP Kostelec nad Orlicí (0,61 %) a Hořice (0,66 %). Ve třech ORP překračuje podíl dětí se SVP v běžných třídách 2 %, a to konkrétně v Trutnově (2,13 %),

ve Vrchlabí (2,71 %) a s velkým odstupem zejména v ORP Nový Bydžov, kde je v běžných třídách podíl 8,84 % dětí s SVP. V ORP Nový Bydžov je v běžných třídách zařazeno celkem 58 dětí se SVP (z toho 39 se závažnými řečovými vadami), do speciální třídy dochází oproti tomu jen 14 dětí.

2.3.1.2 Nákladovost vzdělávání, volnočasové aktivity, dostupnost stravování

Informace o nákladovosti vzdělávání a nabízených volnočasových aktivitách v MŠ byly zjišťovány ve spolupráci s krajskou sítí místních akčních plánů (MAP). Realizační týmy MAP zjišťovaly potřebná data na základě metodiky pro mapování rovných příležitostí na svém území, ale vzhledem k rozdílným termínům realizace projektů i samotného mapování nebylo možné získat tato data za všechna území v kraji. Z celkového počtu 15 MAP v kraji pouze 3 měly v době tvorby ŠIKK ukončené mapování a zpracované výsledky, o které se podělily. Níže prezentované údaje jsou proto jen ilustrační a neodráží zcela realitu všech území v kraji. Předpokládáme v další spolupráci údaje znovu vyhodnotit v prvním roce platnosti koncepce.

Nákladovost vzdělávání v MŠ je výrazně diferenciována, záleží například na výši školného, ceně stravování a množství vzdělávacích či sportovních aktivit, které MŠ pořádají. Může se pohybovat od několika set korun až po několik tisíc korun ročně. Průměrně zaplatí rodič nad rámec školného a stravného zhruba 1000-1500 Kč za volnočasové aktivity, výlety či potřebné pomůcky v průběhu jednoho školního roku. Přes rozdíly v nákladovosti vzdělávání pro rodiny, není v našem kraji zaznamenán trend nedostupného vzdělávání a nákladovost přesahující násobky průměru.

Možnost stravovat se přímo v MŠ využívá naprostá většina dětí. Výjimku tvoří zejména děti, které musí dodržovat ze zdravotních důvodů speciální dietu (např. bezlepková strava, alergie...), kterou stravovací zařízení nenabízí, a nosí si proto vlastní stravu z domu. MŠ buď disponují vlastní kuchyní, nebo objednávají stravu v jiné jídelně v okolí.

2.3.2 Základní školy

Počet základních škol i žáků, kteří je navštěvují, v posledních třech letech mírně roste. Nejvíce základních škol v kraji je zřizováno obcemi a vzdělávají více než 46 tisíc žáků. Dalších více než tisíc žáků se vzdělává na školách, jejichž zřizovatelem je Královéhradecký kraj – jedná se o školy speciální. Počet žáků, kteří jsou vzděláváni ve speciálních školách, v posledních letech mírně poklesl. V kraji existuje od školního roku 2018/2019 celkem patnáct škol zřizovaných soukromým subjektem. Právě soukromé školy zaznamenaly za poslední roky poměrně výrazný rozmach, došlo ke vzniku čtyř nových škol a počet žáků se oproti roku 2016/2017 zvýšil o 18 %. Zbývající čtyři školy jsou zřizované církví a vzdělávají zhruba 500 žáků.

Tabulka 5 Počty ZŠ a žáků v kraji dle zřizovatele

Zřizovatel	2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Počet škol	Počet žáků	Počet škol	Počet žáků	Počet škol	Počet žáků
Obec	229	45736	229	46366	230	46906
Církev	5	555	5	558	4	537
Kraj	20	1230	20	1178	20	1192
Soukromý subjekt	11	721	14	761	15	850
Celkem	265	48242	268	48833	269	49485

Zdroj: KÚ KHK

2.3.2.1 Stav inkluze a mapování žáků se SVP

Stejně jako mateřské školy byly i základní školy zapojeny do dotazníkového šetření v rámci projektů Šablony⁸. Nicméně v oblasti inkluze je možné očekávat, že výsledky šetření budou mírně zkreslené. Školy měly povinnost vybrat si alespoň jednu šablonu na oblast, která bude mít v jejich dotazníku nejmenší skóre. Jelikož šablony na oblast inkluze nepatří k populárním šablonám (školy dávají přednost hlavně personálním šablonám, jako je například kariérový poradce), je možné, že školy při vyplňování dotazníků postupovaly tak, aby si mohly vybrat šablonu na své preferované téma.

Oblasti dotazování v dotazníku pro základní školy byly následující: podpora inkluzivního/společného vzdělávání, podpora rozvoje čtenářské gramotnosti, podpora rozvoje matematické gramotnosti, podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě žáků, podpora polytechnického vzdělávání. Počet právnických osob, které vykonávaly činnost ZŠ v době rozesílání dotazníku, bylo v kraji 273. Dotazník byl rozeslán všem, 192 subjektů odevzdalo dotazník kompletně vyplněný (návratnost byla tedy 70,3 %). Nejnižší návratnost měly dotazníky v ORP Náchod (48,3 %) a méně než 60% návratnost byla v dalších dvou ORP – v Broumově (55,6 %) a Kostelci nad Orlicí (57,1 %).

V oblasti inkluzivního vzdělávání byly souhrnné výsledky za kraj i za celou ČR srovnatelné s výsledky mateřských škol. ZŠ v kraji hodnotí aktuální stav inkluze průměrně číslem 2,78 (celorepublikový průměr je 2,80). Nejlépe hodnotily školy schopnost vyučujících spolupracovat při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (3,18), dále školy pozitivně vnímají svou schopnost učit žáky uvědomovat si svá práva a povinnosti (3,12) a komunikovat s žáky, rodiči i pedagogy (3,11). Na druhé straně spektra se nachází výuka českého jazyka pro cizince (1,4) a bezbariérovost škol (1,85), v těchto oblastech vidí školy největší nedostatky⁹.

⁸ Více informací o šetření viz oddíl věnující se mateřským školám.

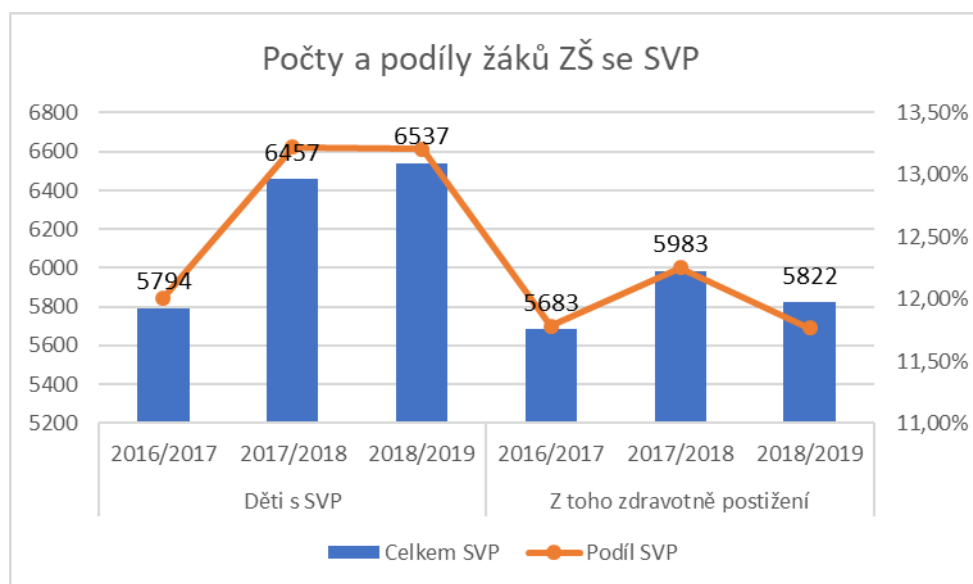
⁹ Podobné výsledky vycházejí i z dotazníků pro mateřské školy

Tabulka 6 Výsledky šetření v ZŠ – nejlépe a nejhůře hodnocené oblasti inkluze

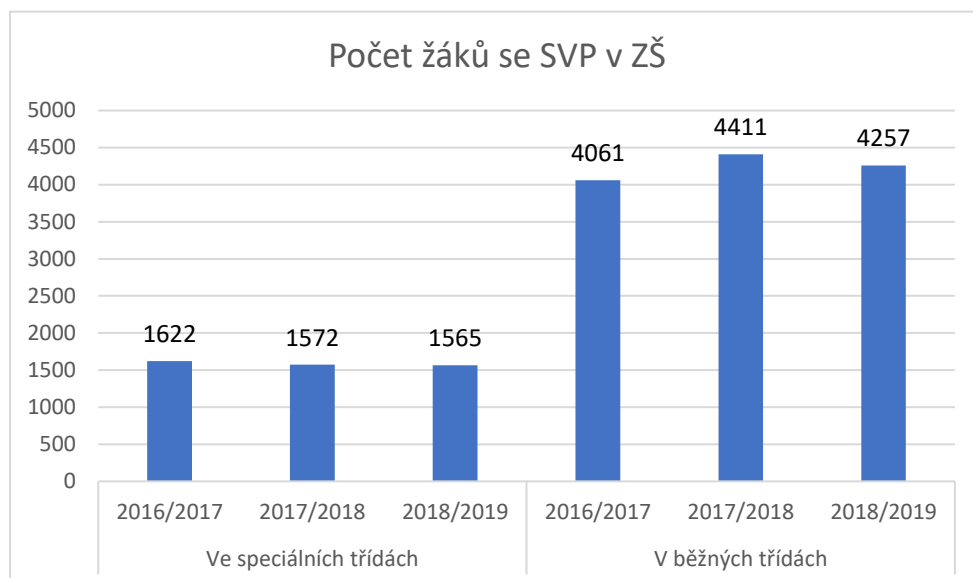
Oblast hodnocení	Průměr v KHK	Průměr v ČR
Inkluzivní/společné vzdělávání obecně	2,78	2,80
Vyučující spolupracují při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (např. společnými poradami týkajícími se vzdělávání žáků apod.)	3,18	3,18
Škola učí všechny žáky uvědomovat si práva a povinnosti (vina, trest, spravedlnost, Úmluva o právech dítěte apod.)	3,12	3,16
Škola umí komunikovat s žáky, rodiči i pedagogy, vnímá jejich potřeby a systematicky rozvíjí školní kulturu, bezpečné a otevřené klima školy	3,11	3,18
Škola je bezbariérová (jedná se o bezbariérovost jak vnější, tj. zpřístupnění školy, tak i vnitřní, tj. přizpůsobení a vybavení tříd a dalších prostorů školy)	1,85	1,87
Škola poskytuje výuku českého jazyka pro cizince	1,4	1,45

Zdroj: KÚ KHK

Základní školy v kraji navštěvuje celkem zhruba 6,5 tisíce žáků se SVP. V minulých třech letech se zvyšoval nejen absolutní počet, ale mírně také podíl těchto žáků v běžných školách. To může být způsobeno zejména kvalitnější diagnostikou a preciznějším vykazováním. Výraznější nárůst je patrný mezi školními roky 2016/2017 a 2017/2018 (od 1. 9. 2017 platí novelizace vyhlášky 27/2016). Tento trend není však patrný u skupiny žáků, kteří mají zdravotní postižení, v tom případě dochází k fluktuaci počtů i podílů těchto žáků, resp. nejprve k nárůstu podílu i počtu od školního roku 2017/2018 a posléze ke snížení podílu na hodnotu ze školního roku 2016/2017. Graficky znázorněné jsou počty a podíly žáků se SVP za poslední tři roky v následujícím grafu. V datech se nadále neprojevuje výraznější tendence umisťovat žáky se SVP do běžných tříd. Počty žáků se SVP, kteří se vzdělávají ve speciálních školách, se za poslední tři roky zmenšil jen mírně (v řádu jednotek). Počet inkudovaných žáků se SVP v běžných třídách je spíše kolísavý.

Graf 5 Počty a podíly žáků ZŠ se SVP v Královéhradeckém kraji

Zdroj: KÚ KHK

Graf 6 Počty žáků se SVP ve speciálních a běžných třídách

Zdroj: KÚ KHK

V případě speciálních škol jsou nejvíce početně zastoupeni žáci s mentálním postižením (souhrnně za všechny stupně mentálního postižení), dále žáci se souběhem více vad a žáci se závažnými poruchami řeči¹⁰. Ostatní znevýhodnění jsou ve speciálních školách zastoupena jen v řádu několika desítek žáků. Během posledních tří let jsme zaznamenali výrazný pokles počtu žáků s poruchami autistického spektra, a naopak velký nárůst počtu žáků, kterým bylo diagnostikováno více souběžných vad, což může být důsledek „přesunu“ žáků mezi kategoriemi z důvodu důslednějšího diagnostikování jednotlivců.

Oproti tomu v běžných školách je nejčastějším znevýhodněním závažná porucha učení. V minulých letech se na základních školách vzdělávaly zhruba tři tisícovky těchto žáků. Výrazně jsou zastoupeny také závažné poruchy chování a vady řeči, v obou případech se jedná o stovky žáků. Stejně jako v případě speciálních škol dochází i v běžných třídách k nárůstu počtu žáků se souběžnými vadami. Podíl žáků s SVP v běžných třídách osciluje v jednotlivých ORP od 6,49 % po 12,51 %. Čísla nekorespondují s údaji z mateřských škol – například nejmenší podíl žáků se SVP v běžných třídách na základních školách je v ORP Trutnov, přičemž podíl dětí se SVP v běžných mateřských školách patří v tomto ORP k nejvyšším.

¹⁰ Mezi školními roky 2016/2017 a 2017/2018 došlo ke změně vykazování poruch řeči. Zatímco do roku 2016/2017 se vykazovalo pouze těžké postižení, od roku 2017/2018 se vykazují všechny závažné poruchy řeči.

Tabulka 7 Počty žáků se SVP ve speciálních a běžných třídách podle druhu znevýhodnění

Počty žáků se SVP ve speciálních třídách			
Znevýhodnění	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Mentální postižení	806	717	692
Souběžně více vad	184	335	445
Závažné vady řeči	149	148	164
Závažné poruchy učení	150	111	83
Závažné poruchy chování	49	65	68
Sluchové postižení	35	39	49
Autisté	216	128	44
Zrakové postižení	23	18	12
Počty žáků se SVP v běžných třídách			
Znevýhodnění	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Závažné poruchy učení	3080	3208	2852
Závažné poruchy chování	362	501	536
Závažné vady řeči	190	250	358
Autisté	156	137	151
Souběžně více vad	32	100	120
Mentální postižení	95	84	100
Zrakové postižení	59	51	53
Sluchové postižení	39	40	47

Zdroj: KÚ KHK

2.3.2.2 Absence a výchovná opatření

Pro získání informací o absencích a výchovných opatřeních v kraji spolupracovali realizátoři ŠIKK s krajskou sítí MAP. Realizační týmy MAP zjišťovaly potřebná data na základě metodiky pro mapování rovných příležitostí na svém území, ale vzhledem k rozdílným termínům realizace projektů i samotného mapování nebylo možné získat tato data za všechna území v kraji. Z celkového počtu 15 MAP v kraji pouze 3 měly v době tvorby ŠIKK ukončené mapování a zpracované výsledky, o které se podělily. Níže prezentované údaje jsou proto jen ilustrační a neodráží zcela realitu všech území v kraji.

Žáci na ZŠ chybí průměrně 50-60 hodin za školní rok. Neomluvená absence se vyskytuje jen velmi málo, průměrně vychází zhruba 0,1 – 0,2 neomluvených hodin na jednoho žáka. Počet zameškaných hodin (jak omluvených, tak neomluvených) se navyšuje s věkem žáků. Zajímavostí je snížení průměrného počtu neomluvených hodin v 8. ročníku (pravděpodobně ve snaze zachovat si dobré známky na vysvědčení, které je hodnoceno během přijímacího řízení na SŠ) a jejich opětovné navýšení v 9. ročníku.

Výchovná opatření, jako jsou napomenutí nebo důtky, se udělují nejčastěji za záškoláctví, násilné chování či šikanu, rušení při hodinách a další porušování školního řádu. Objevují se častěji v plně organizovaných ZŠ než v malotřídkách. Zhoršené známky z chování se nevyskytují příliš často, maximálně v jednotkách za celou školu a téměř výhradně na druhém stupni. Jednotlivé školy, kde se problémy vyskytují častěji, jsou vytipovány podpůrnými projekty systémovými nebo projekty MAP a situace je řešena.

2.3.2.3 Předčasné ukončení ZŠ

Jednou z hlavních priorit kraje v oblasti vzdělávání je zamezovat **předčasným odchodům ze vzdělávání**, a to včetně předčasného ukončení základní školy. Žáci, kteří během studia na ZŠ opakují jeden nebo dva ročníky, mohou školu opustit i dříve než po absolvování deváté třídy, pokud mají splněno devět let povinné školní docházky. Pokud rodiče žáků nepožádají o prodloužení studia, odchází tito žáci ze základní školy již po absolvování sedmého nebo osmého ročníku a získávají tak status nedokončeného nebo neúplného základního vzdělání. Lidé, kteří mají pouze základní vzdělání (ať už úplné nebo neúplné), jsou v životě silně ohroženi nezaměstnaností a nízkou životní úrovní. Úroveň nezaměstnanosti¹¹ mezi osobami, které mají základní nebo neúplné základní vzdělání, je zhruba 10 % (data z posledního kvartálu roku 2019), což je několiknásobně více než v kterékoliv další kategorii.

Tabulka 8 Nezaměstnanost podle nejvyššího dosaženého vzdělání (2019 Q4)

	Celkem	Muži	Ženy
Obecná míra nezaměstnanosti	2,0	1,8	2,3
základní a bez vzdělání	9,9	9,2	10,6
střední bez maturity	2,1	1,8	2,6
střední s maturitou	1,4	1,2	1,7
vyšší a vysokoškolské	1,1	1,0	1,3

Zdroj: ČSÚ

Předčasně opustí základní školu v Královéhradeckém kraji zhruba 5 % žáků (například ve školním roce 2018/2019 to byl každý 24. žák), což zhruba odpovídá celorepublikovému průměru. Množství předčasných odchodů se však liší v různých územích kraje, a zejména vysoké je například v ORP Jaroměř a Broumov. V těch se pohybuje kolem 10 %. Ve školním roce 2018/2019 opustilo základní školu již po sedmém nebo osmém ročníku 21 žáků v ORP Jaroměř, tedy každý sedmý žák. Jedná se o nejhorší poměr mezi úspěšnými a neúspěšnými absolventy ZŠ za poslední tři roky napříč všemi ORP v kraji. Nejvíce žáků dokončí ZŠ v ORP Trutnov a Vrchlabí, kde předčasné odchody ze ZŠ tvoří jen asi 2 %.

¹¹ Zdroj: ČSÚ

Tabulka 9 Počet žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku

ORP	2016/2017			2017/2018			2018/2019		
	Celkem	Nižší než 9. ročník	Každý x-tý	Celkem	Nižší než 9. ročník	Každý x-tý	Celkem	Nižší než 9. ročník	Každý x-tý
HK	1056	33	32.	1059	33	32.	1085	30	36
TU	532	27	20.	536	21	26.	520	11	47
NA	489	14	35.	492	13	38.	466	17	27
JC	376	12	31.	397	27	15.	346	19	19
RK	288	10	29.	308	11	28.	316	9	35
VR	196	6	33.	190	6	32.	210	5	42
DK	231	10	23.	223	12	19.	205	7	29
KO	218	7	31.	184	5	37.	195	9	22
NB	139	9	15.	134	10	13.	160	10	16
DO	150	5	30.	159	10	16.	156	9	17
JA	155	16	10.	180	15	12.	150	21	7
HO	144	11	13.	139	11	13.	141	8	18
BR	120	13	9.	147	18	8.	128	12	11
NM	126	7	18.	120	9	13.	126	5	25
NP	90	7	13.	93	7	14.	88	4	22

Zdroj: KÚ KHK

2.3.2.4 Odchody na víceletá gymnázia

Někteří žáci dokončují své základní vzdělání na víceletých gymnáziích. Víceletých gymnázií je v kraji celkem 17, z toho 12 osmiletých a 5 šestiletých. Na tato gymnázia odchází každý rok zhruba 600 žáků základních škol, což tvoří přibližně 5-6 % z celkového počtu žáků 5. a 7. ročníků. Za poslední tři roky nebyly v tomto ohledu zaznamenány výrazné změny, a to zejména z toho důvodu, že gymnázia většinou přijímají uchazeče do stejného počtu tříd, a tudíž nabízí zhruba stejný počet volných míst. Narůstá však počet žáků, kteří o studium na víceletých gymnáziích mají zájem, respektive počet přihlášek podaných na víceletá gymnázia. Poměr mezi přihlášenými a přijatými uchazeči se mezi jednotlivými školami výrazně liší. Zatímco na některých gymnáziích uspěje více než polovina uchazečů, na jiných školách počet přihlášek několikanásobně převyšuje počet přijímaných žáků.

Tabulka 10 Odchody žáků na víceletá gymnázia

Obor vzdělání 79-41-K/61 Gymnázium (šestileté)				
Školní rok	Přihlášky do přijímacího řízení (všechna kola)	Nově přijato do 1. ročníku	Počet žáků 7. ročníku ZŠ v minulém školním roce	% podíl
2016/2017	599	200	4581	4,37 %
2017/2018	730	206	4807	4,29 %
2018/2019	755	196	4899	4,00 %
Obor vzdělání 79-41-K/81 Gymnázium (osmileté)				
Školní rok	Přihlášky do přijímacího řízení (všechna kola)	Nově přijato do 1. ročníku	Počet žáků 5. ročníku ZŠ v minulém školním roce	% podíl
2016/2017	1231	405	5289	7,66 %
2017/2018	1298	384	5650	6,80 %
2018/2019	1322	397	5862	6,77 %

Zdroj: KÚ KHK

2.3.2.5 Přijímací řízení na SŠ

Každý uchazeč může v 1. kole přijímacího řízení podat maximálně dvě přihlášky na obory s talentovou zkouškou a dvě přihlášky na ostatní obory. Součástí přijímacího řízení na obory poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou je složení jednotné přijímací zkoušky, která byla zavedena od školního roku 2017/2018. Výjimku z JPZ mají obory s talentovou zkouškou a zkráceného studia. Čísla v následující tabulce proto nemusí vždy reflektovat fyzický počet uchazečů, ale spíše počty přihlášek a počty potvrzení o přijetí – jeden žák totiž může absolvovat přijímací zkoušku a být přijat na dvě různé školy.

JPZ skládá v 1. kole přijímacího řízení zhruba 75 % uchazečů, kteří podávají přihlášky na střední školy. Jinými slovy zájem o maturitní obory je mezi absolventy základních škol větší než o obory s výučním listem. Většina žáků, kteří skládají JPZ, je přijata již v rámci prvního kola přijímacího řízení. Například ve školním roce 2018/2019 vydaly střední školy v kraji celkem 5659 rozhodnutí o přijetí v prvním kole přijímacího řízení, což představuje zhruba 67 % z celkového počtu absolvovaných JPZ. Úspěšnost uchazečů o střední vzdělání je dána také tím, že nabídka volných míst na středních školách v kraji celkově převyšuje počet žáků, kteří každoročně ukončují povinnou školní docházku. Více k tomuto tématu viz kapitola 2.3.3.

Tabulka 11 Počty přihlášených a přijatých uchazečů do 1. ročníků SŠ v 1. kole přijímacího řízení

Kategorie dosaženého vzdělání, druh vzdělávání	Přijímací řízení ve školním roce 2016/2017				Přijímací řízení ve školním roce 2017/2018				Přijímací řízení ve školním roce 2018/2019			
	přihlášky	konali JPZ	přijetí	zápisové lístky	přihlášky	konali JPZ	přijetí	zápisové lístky	přihlášky	konali JPZ	přijetí	zápisové lístky
Gymnázium 4leté (K/4)	1231	-	747	586	1298	1298	779	624	1322	1319	894	628
Gymnázium víceleté (K/6, K/8)	1731	-	728	579	2041	2029	755	587	2133	2123	833	620
Obory ukončené MZ (M, L/O)	4910	-	3922	2 458	4829	4489	3696	2387	5204	4774	3816	2518
Obory ukončené VL (E, H)	2412	-	2210	1 289	2190	nekonají	2001	1187	2505	nekonají	2223	1297
Nástavbové studium (L/5)	269	-	223	-	183	167	125	-	168	156	116	-
Praktická škola (C)	43	-	42	41	49	nekonají	46	45	38	nekonají	38	38
zkrácené studium (není určeno pro žáky ze ZŠ)	35	-	35	-	42	nekonají	36	-	25	nekonají	21	-
Celkem	10631	-	7907	4 953	10632	7983	7438	4830	11395	8372	7941	5101

Zdroj: Centrum pro zjišťování výsledků ve vzdělávání

2.3.2.6 Nákladovost vzdělávání, volnočasových aktivit a dostupnost stravování

Informace o nákladovosti vzdělávání a volnočasových aktivitách byly stejně jako v případě absencí a výchovných opatření zjišťovány ve spolupráci se sítí MAP (podrobnosti viz podkapitola 2.3.2.2).

Vstupní náklady při nástupu žáka do základní školy se velmi výrazně liší a nelze je jednoznačně vyčíslit, záleží vždy na finančních možnostech a preferencích rodičů. Sice je specifikováno povinné vybavení, jako je aktovka, vybavený penál, potřeby na výtvarnou výchovu, cvičební úbor, sešity apod., ale investice do nich se může pohybovat od několika málo set až po několik tisíc korun. Podle odhadů jednotlivých škol by se vstupní investice mohla pohybovat průměrně kolem 2–3 tisíc korun (opět v závislosti na konkrétním vybavení).

Základní školy tradičně nabízí velkou řadu volnočasových aktivit, z nichž některé probíhají zcela bezplatně, jiné jsou bezplatné v rámci družiny a další jsou placené, případně se platí spotřebovaný materiál (typické např. pro kroužky keramiky či další rukodělné kroužky). Aktivity se zaměřují na ruční práce, sportovní činnosti nebo na rozšiřování znalostí v oblasti jazyků, vědy či dalších oblastí. Některé školy nabízí také možnost doučování. Ceny družiny se mohou pohybovat přibližně od 50 do 200 korun měsíčně, placené kroužky až do několika set korun měsíčně. Dále většina škol organizuje jednorázové aktivity, jako jsou školy v přírodě, lyžařské výcviky či výlety.

Ve školních jídelnách se stravuje zhruba 85 % všech žáků základních škol. Rozdíly mezi jednotlivými oblastmi v kraji jsou poměrně veliké. Zatímco v ORP Hradec Králové, Nová Paka a Vrchlabí se ve školních jídelnách stravují téměř všichni žáci (více než 90 %), v některých

oblastech je poměr žáků, kteří dochází do školní jídelny, nižší než 70 % (ORP Nové Město nad Metují, Dobruška). Výraznou odchylku pozorujeme v ORP Broumov, kde do školní jídelny dochází pouze necelých 40 % žáků zapsaných v ZŠ. Samotná statistika však neposkytuje informace o důvodech, proč taková odchylka vznikla. Důvodem může být například cenová nedostupnost jídel ve školní jídelně, malá kapacita míst ve školních jídelnách, pestrá nabídka stravování v jiných zařízeních a řada dalších důvodů.

Tabulka 12 Počty a podíly strávníků školních jídelen v ZŠ

ORP	Strávníci ze ZŠ			Podíl strávníci/žáci		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
BR	524	550	554	37,03 %	38,95 %	39,54 %
DK	2022	2025	2071	87,27 %	87,55 %	88,02 %
DO	1185	1240	1253	65,43 %	66,52 %	67,01 %
HK	11522	11907	12127	90,43 %	91,72 %	92,14 %
HO	1495	1508	1525	87,07 %	87,83 %	87,49 %
JA	1587	1390	1356	89,76 %	80,12 %	78,20 %
JC	3523	3615	3669	86,16 %	87,05 %	86,96 %
KO	1751	1388	1407	81,03 %	63,79 %	63,44 %
NA	4146	4208	4753	78,81 %	79,26 %	88,74 %
NB	1243	1292	1294	80,40 %	80,95 %	80,77 %
NM	838	890	911	65,57 %	67,84 %	69,60 %
NP	998	1029	1046	92,41 %	93,04 %	93,64 %
RK	2674	2665	2734	84,81 %	84,36 %	85,14 %
TU	4786	4887	5059	86,91 %	88,09 %	89,75 %
VR	2280	2335	2381	95,12 %	95,27 %	93,23 %
Celkem	40574	40929	42140	84,11 %	83,81 %	85,16 %

Zdroj: KÚ KHK

2.3.3 Střední školy

Ve školním roce 2018/2019 se žáci vzdělávali v 74 středních školách různých zřizovatelů. V minulých letech docházelo dlouhodobě k poklesu přijímaných žáků na střední školy, a to z důvodu demografického poklesu ve věkové skupině 15-19 let. Postupný úbytek žáků středních škol za posledních deset let ilustruje tabulka níže. Zatímco ve školním roce 2007/2008 se na středních školách v kraji vzdělávalo více než 31 tisíc žáků, v posledním školním roce to bylo 22 425, tedy o 8 619 žáků méně (nejsou zahrnuti žáci dvou středních škol zřizovaných MŠMT).

Tabulka 13 Vývoj počtu žáků středních škol se sídlem v Královéhradeckém kraji podle zřizovatelů

Zřizovatel	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011	2011/ 2012	2012/ 2013	2013/ 2014	2014/ 2015	2015/ 2016	2016/ 2017	2017/ 2018	2018/ 2019
kraj	26901	26884	26669	26333	25309	23860	22536	21460	21047	20275	19966	19472	18924
obec	0	0	0	0	0	235	212	191	179	182	207	214	231
privátní sektor	3137	3412	3621	3657	3506	3046	2701	2383	2303	2308	2363	2370	2285
církev	715	748	783	820	792	772	804	894	984	1012	1015	1026	985
Celkem	30753	31044	31073	30810	29607	27913	26253	24928	24513	23777	23551	23082	22425

Zdroj: KAP KHK

Pokles počtu žáků, kteří opouštěli základní školy, byl jedním z impulsů pro optimalizaci středních škol. Dalším z důvodů bylo upravit nabídku oborů v kraji a sladit potřeby trhu práce s nabídkou středních škol. Nabídka volných míst na středních školách před optimalizací zhruba dvojnásobně převyšovala počet absolventů ZŠ. Optimalizace byla schválena Zastupitelstvem Královéhradeckého kraje v prosinci 2017 a od školního roku 2018/2019 došlo ke sloučení nebo splynutí 21 středních škol zřizovaných krajem, v důsledku toho se počet středních škol zřizovaných krajem snížil o 11. V žádném z měst ale nedošlo ke zrušení výuky, některé školy se pouze staly odloučenými pracovišti nástupnické organizace. Výsledkem optimalizace byla také redukce nově nabízených míst v prvních ročnících, a to téměř o 2 000. Nabídka volných míst na SŠ sice stále převyšuje počet žáků, kteří odcházejí ze základních škol, převis nabídky nad poptávkou se ale výrazně snížil.

Nejvíce žáků navštěvuje školy zřizované krajem, kterých je i po optimalizaci 54. Na druhém místě jsou zastoupeny školy soukromých zřizovatelů. Střední školy jiných zřizovatelů jsou v kraji pouze v jednotkách, jedná se o jednu obecní školu, dvě školy zřizované MŠMT a čtyři církevní školy.

Tabulka 14 Počty středních škol a žáků

Zřizovatel	2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Počet škol	Počet žáků	Počet škol	Počet žáků	Počet škol	Počet žáků
Kraj	63	19966	63	19472	54	18924
Církev	4	1015	4	1026	2	985
Obec	1	207	1	214	1	231
MŠMT	2	*	2	*	2	*
Soukromý	13	2363	14	2370	15	2285
Celkem	83	23551	84	23082	74	22425

* data nejsou dostupná ze zdrojů KÚ KHK

Zdroj: KÚ KHK

Největšími středními školami k 30. 9. 2018 jsou Střední průmyslová škola, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště, Hradec Králové (1059 žáků), Střední škola služeb, obchodu a gastronomie (986 žáků) a Jiráskovo gymnázium, Náchod, Řezníčkova 451 (700 žáků), všechny

tři zřizované krajem. Nejvíce žáků v kraji navštěvuje čtyřleté maturitní obory (9297 žáků) a gymnázia (6646 žáků). Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem navštěvuje 3942 žáků a dalších 1676 žáků navštěvuje nástavbové studium.

Tabulka 15 Rozdělení žáků středních škol podle kategorie dosaženého vzdělání ve školním roce 2018/2019

Označení kategorie	Popis	Počet žáků
C	Obory poskytující střední vzdělání (praktická škola)	154
E	Dvouleté a tříleté obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem (určené hlavně pro žáky se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním; jsou koncipovány s nižšími nároky v oblasti všeobecného i obecně odborného vzdělání; absolventi jsou připraveni pro výkon jednoduchých prací v rámci dělnických povolání)	710
H	Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s výučním listem	3 942
K	Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou (gymnázia)	6 646
L	Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou, u kterých je součástí vzdělávání i odborný výcvik nebo obory vzdělání nástavbového studia poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou	1 676
M	Obory vzdělání poskytující střední vzdělání s maturitní zkouškou	9 297
Celkem		22 425*

* Nejsou zahrnuti žáci dvou středních škol zřizovaných MŠMT

Zdroj: MŠMT

2.3.3.1 Stav inkluze a mapování žáků se SVP

Pro posouzení inkluze ve středních školách nemá kraj k dispozici obdobný dotazník, jako je tomu v případě mateřských a základních škol, které odpovídaly na otázky týkající se inkluze v dotazníkovém šetření v rámci projektu Šablony I a II OP VVV. Místo toho budou v této části využity poznatky ze šetření, které prováděl projekt P-KAP v roce 2019. Na rozdíl od MŠ a ZŠ nejsou odpovědi členěny podle ORP, ale podle typu školy.

Školám byly položeny následující otázky:

1. Na kterých činnostech se Vaše škola v rámci rozvoje inkluzivního vzdělávání aktivně podílí?
2. Na jaké překážky při realizaci činností v rámci rozvoje inkluzivního vzdělávání narážíte?
3. Jaká opatření by pomohla Vaší škole k dosažení Vámi zvoleného cíle v rozvoji inkluzivního vzdělávání?

Téměř všechny školy aktivně vyhledávají a evidují počty žáků se SVP, upravují styl výuky v souladu s potřebami těchto žáků, případně zohledňují jejich potřeby během přijímacího řízení nebo ukončování studia. 80 % škol spolupracuje s poradenskými zařízeními, pouze 55 % škol spolupracuje také s dalšími institucemi, jako jsou neziskové organizace, OSPOD apod. Jako překážky, které brání lepšímu uplatňování společného vzdělávání, označovaly školy nejčastěji

nedostatek finančních prostředků, téměř polovina škol spatřuje nedostatky také v dalším vzdělávání učitelů a technickém a materiálním zabezpečení. Relativní četnost odpovědí na druhou otázku se významně liší na různých typech škol, jinak odpovídaly střední odborné školy a střední odborná učiliště, jiné překážky naopak identifikovala gymnázia nebo praktické školy (pro ilustraci viz tabulka č. 16 – tři nejčastější odpovědi na otázku č. 2).

Tabulka 16 Výsledky dotazníku P-KAP – otázka 2 (nejčastější odpovědi)

Na jaké překážky při realizaci činností v rámci rozvoje inkluzivního vzdělávání narážíte?	Celkem	SOU	SOŠ	Gymnázia	VOŠ	Praktická škola
Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole	55 %	71 %	71 %	38 %	90 %	23 %
Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání	47 %	68 %	57 %	33 %	70 %	15 %
Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání	41 %	53 %	51 %	38 %	70 %	8 %

Zdroj: P-KAP

Pro potřeby dokumentu ŠIKK jsou níže v tabulce č. 17 znázorněny odpovědi na otázku č. 3 (jedná se o deset nejčastějších odpovědí). Školy by nejvíce uvítaly vytvoření adekvátních finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání, které by jim umožnilo vytvořit odpovídající personální obsazení klíčových pozic, podpořit další vzdělávání a zajistit asistenty pedagoga. Potřeby škol budou nadále reflektovány v návrhové části dokumentu.

Tabulka 17 Výsledky dotazníku P-KAP – otázka 3 (nejčastější odpovědi)

Jaká opatření by pomohla Vaší škole k dosažení Vámi zvoleného cíle v rozvoji inkluzivního vzdělávání?	Celkem	SOU	SOŠ	Gymnázia	VOŠ	Praktická škola
Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	76 %	79 %	88 %	76 %	90 %	23 %
Vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání	54 %	56 %	63 %	67 %	80 %	8 %
Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání	47 %	53 %	51 %	43 %	60 %	23 %
Zajištění asistentů pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání	45 %	47 %	45 %	48 %	40 %	31 %
Zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole	43 %	44 %	55 %	48 %	80 %	8 %
Zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání	42 %	44 %	49 %	43 %	60 %	15 %
Zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání	42 %	47 %	53 %	33 %	80 %	8 %
Opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků	41 %	71 %	49 %	10 %	70 %	31 %
Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující – různé formy hodnocení žáků, využívání formativního hodnocení	39 %	47 %	53 %	24 %	70 %	8 %
Zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště	37 %	35 %	37 %	43 %	30 %	31 %

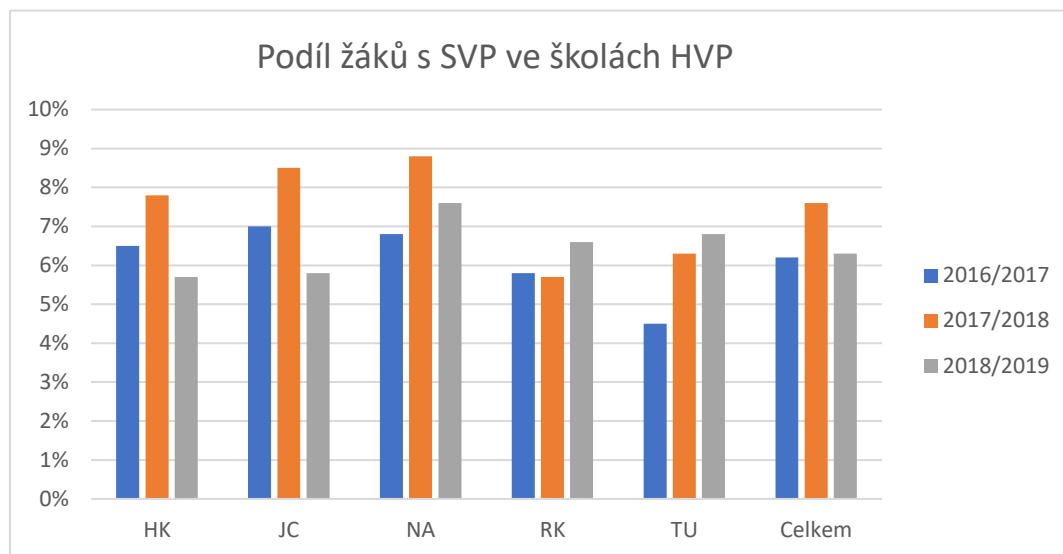
Zdroj: P-KAP

Podíl žáků se SVP, kteří navštěvují školy hlavního vzdělávacího proudu, je v minulých letech poměrně konstantní a pohybuje se kolem 7 %. V různých okresech a různých školních letech podíl těchto žáků osciluje zhruba od 5 % do 8 %. Mírný nárůst podílu bylo možné zaznamenat ve školním roce 2017/2018 a to téměř ve všech okresech (s výjimkou okresu Rychnov nad Kněžnou). Ve školním roce 2018/2019 se však počty i podíly vykazovaných žáků se SVP opět snížily a z toho důvodu není možné pozorovat jednoznačný trend, a to ani v porovnání jednotlivých okresů, ani v celkových číslech za kraj.

Tabulka 18 Počty a podíly žáků se SVP ve školách HVP

Okres	2016/2017			2017/2018			2018/2019		
	Celkem žáků	žáků se SVP	% podíl	Celkem žáků	žáků se SVP	% podíl	Celkem žáků	žáků se SVP	% podíl
HK	9186	599	6,5 %	9174	720	7,8 %	9067	517	5,7 %
JC	3321	234	7,0 %	3266	277	8,5 %	3103	181	5,8 %
NA	3757	254	6,8 %	3545	311	8,8 %	3338	255	7,6 %
RK	2377	139	5,8 %	2343	134	5,7 %	2219	146	6,6 %
TU	4266	193	4,5 %	4266	268	6,3 %	4245	288	6,8 %
Celkem	22907	1419	6,2 %	22594	1710	7,6 %	21972	1387	6,3 %

Zdroj: KÚ KHK

Graf 7 Podíl žáků se SVP ve školách HVP

Zdroj: KÚ KHK

2.3.3.2 Absence a výchovná opatření

Informace o průměrných absencích žáků SŠ a uložených výchovných opatřeních pochází z výročních zpráv škol. Zjišťovány byly údaje za poslední tři školní roky, a to pouze ze škol, které své výroční zprávy zveřejňují na svých internetových stránkách nebo na portálu příspěvkových organizací Královéhradeckého kraje, a zároveň ve výročních zprávách sledují dané ukazatele. Z toho důvodu je ve vzorku zastoupena většina škol zřizovaných krajem, ale pouze jedna

soukromá a jedna církevní střední škola. Dostupné údaje ale nenaznačují, že by tímto omezením docházelo k zkrácení výsledků, jelikož údaje o absencích a výchovných opatřeních se ve školách různých zřizovatelů výrazně neliší. V případě, že došlo v minulém školním roce ke sloučení více středních škol, jsou sledovány údaje jak za původní organizace, tak za nástupnickou organizaci.

V případě absencí byl indikátorem průměrný počet zameškaných hodin na žáka, který v minulých letech činil přibližně 80 až 90 hodin za školní rok, z toho zhruba tři nebyly omluvené. Velké rozdíly je možné sledovat na různých typech škol podle druhu poskytovaného vzdělávání. Zatímco školy, které poskytují převážně vzdělání zakončené maturitní zkouškou, mívají průměrný počet hodin absencí (zejména těch neomluvených) pod průměrem, školy poskytující vzdělávání zakončené výučním listem vykazují mírně nadprůměrný počet celkových absencí a výrazně nadprůměrný počet neomluvených absencí. V čase nelze vypořádat jednoznačný trend, který by indikoval narůstající nebo klesající tendenci omluvených či neomluvených absencí.

Tabulka 19 Průměrný počet zameškaných hodin na žáka

Typ školy	2016/2017		2017/2018		2018/2019	
	Absence	z toho neomluvená	Absence	z toho neomluvená	Absence	z toho neomluvená
Gymnázium (samostatné)	83,651	0,316	87,118	0,206	89,796	0,187
Gymnázium + SOŠ	58,725	0,355	60,067	0,243	69,589	0,096
Gymnázium – celkem	77,895	0,325	82,609	0,213	78,658	0,154
SOŠ	73,902	1,722	77,171	2,158	79,125	1,865
SOŠ + SOU	118,674	5,739	106,623	4,494	117,432	8,425
SOU	83,631	7,089	98,602	5,535	103,005	6,811
Celkový průměr	79,96	2,89	85,73	2,81	89,01	3,39

Zdroj: Výroční zprávy, vlastní zpracování

V případě výchovných opatření dochází k velkým rozdílům mezi jednotlivými školami, a to napříč okresy, typy škol i zřizovateli. Záleží na přístupu konkrétní školy.

Obecně platí, že při nevhodném chování žáků sahají školy nejčastěji po napomenutí či důtce třídního učitele, výrazně méně je uděleno každý rok důtek ředitele školy nebo snížených známek z chování. Jen v závažných případech přistoupí škola k podmíněnému vyloučení (jedná se o zhruba jednoho žáka ze sta) a počty vyloučených žáků v celém kraji se pohybují v jednotkách. Důvody pro udělování těchto výchovných opatření jsou nejčastěji neomluvené absence, pozdní příchody a porušování školního řádu (zejména kouření). Na opačné straně spektra stojí pochvaly třídního učitele a ředitele, které bývají udělovány za reprezentaci školy, účast v soutěžích, dobrovolnickou práci pro školu či nadstandardní studijní výsledky.

Na rozdíl od absencí nesledují školy výchovná opatření za své jednotlivé části, ale vždy pouze za školu jako celek. Z toho důvodu je složité určit, jak se mezi sebou liší počty a druhy

udělených výchovných opatřeních podle druhu poskytovaného vzdělání. Je ale možné vysledovat trend, kdy gymnázia a střední školy poskytující pouze maturitní vzdělání zaznamenávají mnohem méně kázeňských problémů (a tedy udělených důtek či snížených známek z chování) než školy poskytující (také) vzdělání zakončené výtčným listem.

Tabulka 20 Udělená výchovná opatření na SŠ (přepočítáno na 100 žáků)

Školní rok	Snížená známka z chování	Napomenutí třídního učitele	Důtka třídního učitele	Důtka ředitele	Podmínečně vyloučení	Vyloučení	Pochvala třídního učitele	Pochvala ředitele
Všechny typy škol								
2016/2017	3,47	6,16	7,98	3,26	0,95	0,03	11,96	4,19
2017/2018	4,05	7,56	8,88	3,87	1,01	0,03	12,87	3,27
2018/2019	4,17	8,24	9,41	4,15	0,97	0,07	15,54	3,16
Gymnázia								
2016/2017	0,4	4,34	3,44	0,65	0	0	17,66	2,29
2017/2018	0,3	4,2	3,54	0,96	0,1	0	19,61	2,11
2018/2019	0,36	3,91	3,63	1,1	0,01	0	25,39	2,55
SOŠ								
2016/2017	1,93	4,09	4,42	2,36	0,23	0,07	10,71	4,49
2017/2018	1,74	3,63	2,62	1,8	0,35	0,03	8,69	4,74
2018/2019	1,44	3,61	3,45	2,39	0,48	0,06	11,43	5,36
SOŠ + SOU								
2016/2017	8,66	10,02	16,66	7,31	2,76	0,05	4,78	6,21
2017/2018	8,67	12,68	17,25	7,52	2,22	0,07	7,16	3,29
2018/2019	8,44	14,01	16,91	7,2	1,88	0,13	8,89	2,49

Zdroj: Výroční zprávy, vlastní zpracování

2.3.3.3 Předčasné ukončení SŠ

Problematika předčasných odchodů patří mezi důležitá témata ve vzdělávání. Žáci, kteří ukončí střední školu před absolvováním potřebných zkoušek, odchází ze vzdělávání bez kvalifikace a v důsledku toho mají výrazně ztížený vstup na trh práce a pravděpodobně budou vykonávat buď nekvalifikovanou a hůře placenou práci, nebo neseženou žádné zaměstnání a stanou se příjemci sociálních dávek.

Předčasný odchod ze střední školy nemusí vždy znamenat konec vzdělávání. Někteří žáci opouští svou střední školu z toho důvodu, že si nesprávně vybrali učební či studijní obor, například neodhadli své schopnosti nebo měli o náplni daného oboru zkreslené představy. V takovém případě se mohou rozhodnout zapsat znovu do jiného oboru vzdělávání a tento potom úspěšně dokončit. Nicméně v původním oboru „ztratí“ nějaký čas a oddálí tak svůj vstup na trh práce. Vzdělávací systém je navíc „zatížen“ žáky, jejichž vzdělávání je placeno z veřejných zdrojů, ale nevede k úspěšnému dokončení daného oboru.

V obou případech je vhodnou prevencí kvalitní a včasné kariérové poradenství, a to zejména na druhém stupni základní školy. Vhodný výběr oboru, který bude odpovídat schopnostem, možnostem a zájmům každého žáka, je dobrým krokem směrem k redukci předčasných odchodů ze vzdělávání.

Průměrný podíl předčasných odchodů ze vzdělávání v EU je zhruba 14 %. Statisticky podle Eurostatu do tohoto čísla spadají lidé ve věku 18-24 let, kteří nezískali střední vzdělání (neřeší se tedy, zda mají či nemají dokončené základní vzdělání) a dále se již nevzdělávají. Česká republika si v porovnání s ostatními zeměmi v EU vede celkem dobře, střední vzdělání nezíská necelých 7 % všech mladých lidí. Toto číslo se však posledních několik let konstantně mírně zvyšuje (pro srovnání v roce 2010 to bylo 4,9 %) ¹². Data vyplývají z Výběrového šetření pracovních sil, jsou tedy získávána na základě dotazování vzorku lidí. Data za KHK nejsou k dispozici, ale dostupná data za region NUTS 2 Severovýchod se od celostátních údajů významně neliší.

V tabulce číslo 21 jsou zobrazeny informace o žácích, kteří ve školním roce 2018/2019 ukončili střední vzdělání po úspěšném absolvování posledního ročníku, ale bez složení potřebné zkoušky k dokončení kvalifikace (maturitní či závěrečná zkouška). Počty žáků, kteří opouští střední školu během svého studia ještě dříve, než jsou připuštěni k závěrečné zkoušce, nejsou ve výkazech evidovány a pro jejich zjištění by bylo zapotřebí podrobnějšího šetření v kraji.

Tabulka 21 Předčasné odchody ze SŠ bez složení zkoušky

Stupeň vzdělání	Celkem žáků v oboru	Ukončivší bez zkoušky ve školním roce 2018/2019
C – praktická škola	154	2
E – s výučním listem	710	16
H – s výučním listem	3942	117
K – gymnázia	6646	24
L – střední odborné s praktickým výcvikem/vyučením a maturitou	1676	190
M – střední odborné s maturitou	9297	359
Celkem	22425	708

Zdroj: KÚ KHK

¹² Zdroj: Infoabsolvent.cz

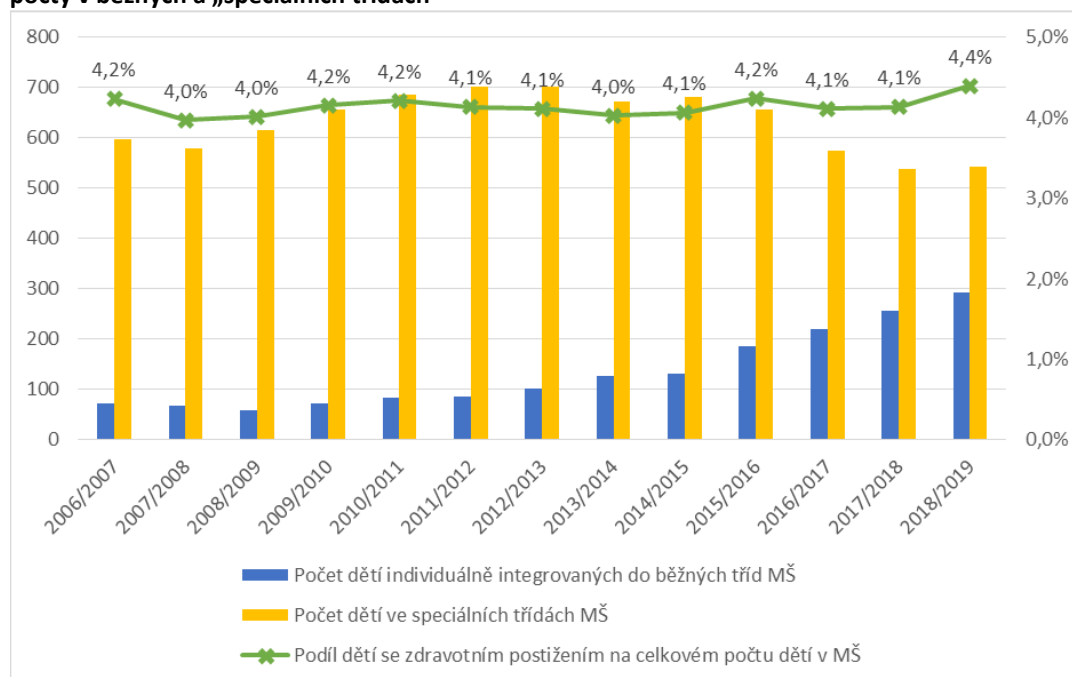
2.3.4 Speciální školy

Zařazování dětí a žáků do tříd zřízených pro děti a žáky se zdravotním postižením uvedeným v § 16 odst. 9 školského zákona je v současné době podmíněno písemnou žádostí zletilého žáka nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka a doporučením školského poradenského zařízení. Hlavním kritériem je zájem dítěte. V posledním období tak byl v těchto školách vykázán významný úbytek žáků s lehkým mentálním postižením a se závažnými vývojovými poruchami učení. Ve speciálních školách tak zůstali hlavně děti a žáci s těžkým mentálním postižením, s těžkou formou autismu a žáci s kombinací více vad. Významně vzrostl počet asistentů pedagoga, kteří jsou nezbytnou součástí vzdělávání žáků se závažným postižením.

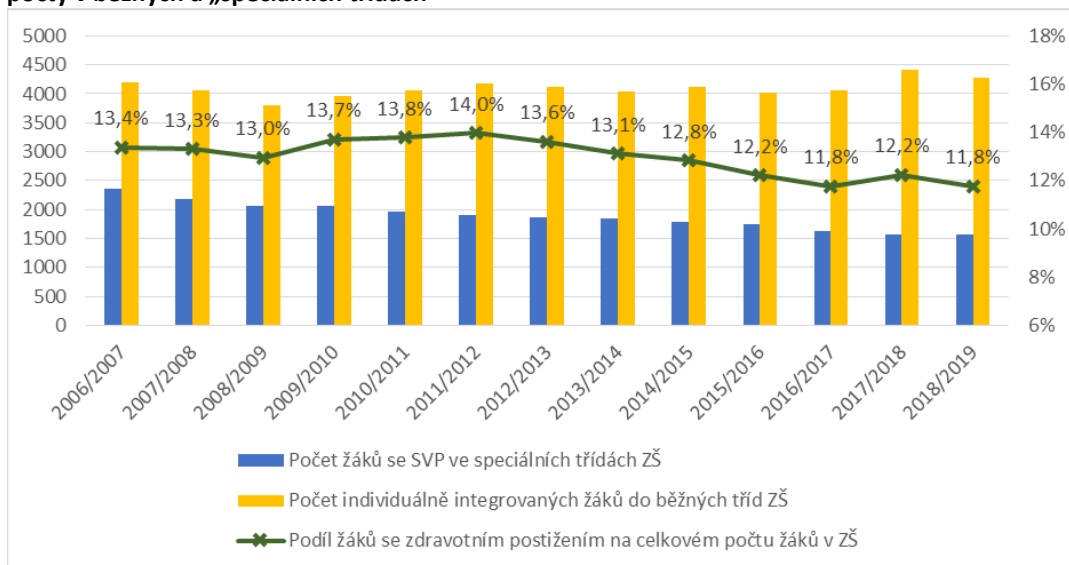
V Královéhradeckém kraji je dlouhodobě většina dětí a žáků se SVP integrována v běžných třídách mateřských, základních i středních škol. S novou právní úpravou, umožňující poskytování podpůrných opatření, se podmínky pro jejich vzdělávání zlepšily a do budoucna je možné očekávat další zvýšení jejich podílu v běžných třídách.

Tento trend bude Královéhradecký kraj podporovat.

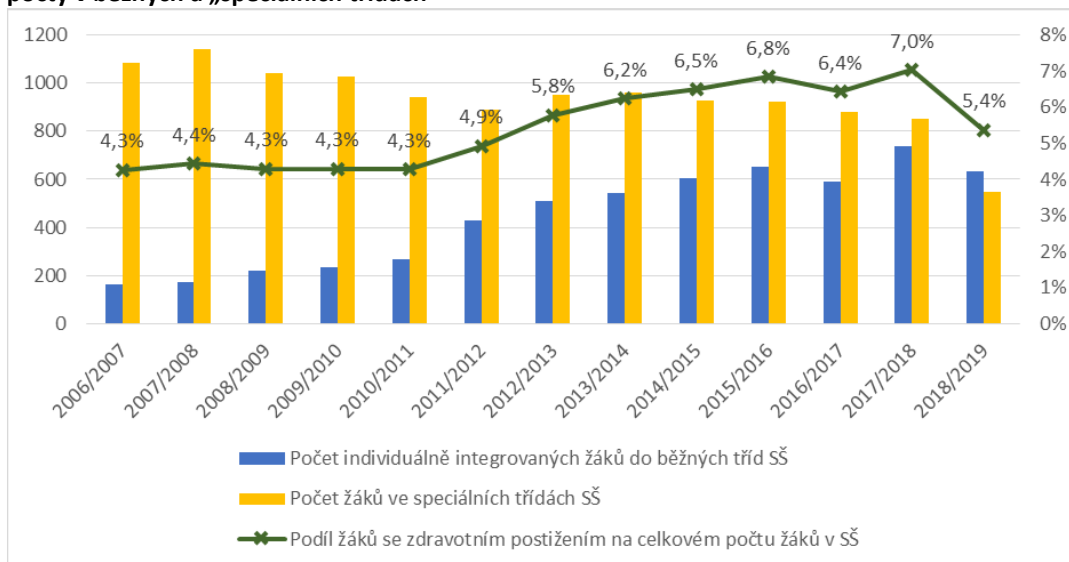
Graf 8 Podíl dětí uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona (zdravotně postižených) v MŠ v KHK a jejich počty v běžných a „speciálních třídách“

Zdroj: MŠMT

Graf 9 Podíl žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona (zdravotně postižených) v ZŠ v KHK a jejich počty v běžných a „speciálních třídách“

Zdroj: MŠMT

Graf 10 Podíl žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona (zdravotně postižených) v SŠ v KHK a jejich počty v běžných a „speciálních třídách“

Zdroj: MŠMT

2.3.5 Podpůrná síť pro inkluzivní vzdělávání

Podpůrnou sítí podporující pedagogy, rodiče i žáky, tedy všechny strany vzdělávacího procesu, tvoří síť krajem zřízených pedagogicko-psychologických poraden a speciálně-pedagogických center, doplněná o poradenská zařízení při školách a stále ještě neúplná síť školních poradenských pracovišť ve většině málo personálně obsazených a nespolupracujících mezi školami. Podporu pedagogům i rodinám poskytuje velká řada na vzdělávání a sociální pomoc orientovaných neziskových organizací. K inkluzi ve vzdělávání významně přispívá jak státní síť sociálních odborů, tak sociálně orientované organizace a také služby a zařízení z resortu zdravotnictví. K podpoře potřeb různých skupin dětí a žáků i pedagogů funguje síť organizací

neformálního vzdělávání, a to jak samostatných organizací, tak těch zřizovaných samosprávami. Část portfolia organizací podporujících další vzdělávání pedagogů je též zaměřena na podporu úspěchu každého žáka a inkluzivní témata v obecnější rovině.

Ve fokusních skupinách bylo diskutováno o stavu této sítě a možnostech zlepšení nebo nových řešeních z mnoha úhlů pohledu. Návrhy jsou obsaženy v návrhové části.

2.3.5.1 Poradenská zařízení

Poradenský systém v KHK tvoří školská poradenská zařízení (ŠPZ) a školní poradenská pracoviště (ŠPP). Zastřešující organizací poskytující poradenství v oblasti vzdělávání je příspěvková organizace Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Královéhradeckého kraje. V každém okresním městě je zřízeno pracoviště pedagogicko-psychologické poradny (PPP). Síť speciálních pedagogických center zajišťuje podporu při výchově a vzdělávání dětí a žáků s konkrétním druhem znevýhodnění nebo s více souběžnými vadami.

Tabulka 22 Speciálně pedagogická centra v kraji

Zaměření SPC	Právní subjekt	Město
SPC pro mentálně postižené a poruchy autistického spektra	Mateřská škola, Speciální základní škola a Praktická škola, Hradec Králové	Hradec Králové
SPC pro sluchově postižené	Vyšší odborná škola, Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Hradec Králové, Štefánikova 459	Hradec Králové
SPC pro vady řeči	Vyšší odborná škola, Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Hradec Králové, Štefánikova 459	Hradec Králové
SPC pro zrakově postižené	Vyšší odborná škola, Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Hradec Králové, Štefánikova 459	Hradec Králové
SPC pro mentálně postižené, poruchy autistického spektra a pro vady řeči	Praktická škola, Základní škola a Mateřská škola Josefa Zemana, Náchod, Jiráskova 461	Náchod
SPC pro mentálně postižené, poruchy autistického spektra a pro vady řeči	Mateřská škola, Trutnov, Na Struze 124	Trutnov
SPC pro mentálně postižené, poruchy autistického spektra a vady řeči	Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Královéhradeckého kraje	Rychnov nad Kněžnou
SPC pro vady řeči (od jara 2019 také pro mentálně postižené a poruchy autistického spektra)	Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Královéhradeckého kraje	Jičín
SPC pro tělesně postižené	Obchodní akademie, odborná škola a praktická škola Olgy Havlové, Janské Lázně	Janské Lázně
SPC pro tělesně postižené a kombinované vady	PROINTEPO – Střední škola, Základní škola a Mateřská škola s.r.o.	Hradec Králové

Zdroj: KÚ KHK

Průzkum NÚV zabývající se stavem inkluze v ČR mimo jiné zkoumal, jaký je poměr kapacit poradenských pracovišť vůči všem potenciálním klientům v kraji. Počet potenciálních klientů je dán součtem všech dětí navštěvujících mateřské školy a všech žáků základních i středních škol v kraji. Celkový počet klientů zahrnuje všechny děti a žáky, kterým byla v PPP a SPC poskytnuta péče, bez ohledu na to, zda navštívil pracoviště jednou, nebo opakovaně, a také bez ohledu na to, zda se jednalo o individuální nebo skupinovou péči. Za celou ČR je v PPP věnována péče zhruba 11 % všech potenciálních klientů, v případě SPC je péče věnována 5 % potenciálních klientů. Tabulka č. 23 zobrazuje čísla za všechny kraje. SPC v královéhradeckém kraji se věnuje nadprůměrnému podílu žáků, většímu podílu žáků se věnují SPC pouze v kraji Vysočina a v Ústeckém a Olomouckém kraji. Podíl reálných klientů a potenciálních klientů v PPP je v kraji průměrný. Celkem se poradenská pracoviště v Královéhradeckém kraji věnují téměř 16 tisícům klientů každý rok.

Tabulka 23 Klienti a potenciální klienti PPP a SPC

Kraj	Potenciální klienti	Počet reálných klientů v SPC	Podíl reálných a potenciálních klientů v SPC	Počet reálných klientů v PPP	Podíl reálných a potenciálních klientů v PPP
Praha	2019818	7881	3,76 %	34471	14,4 %
Středočeský	217793	5712	2,62 %	17447	8 %
Jihočeský	106069	4249	4 %	9375	8,8 %
Plzeňský	91280	4171	4,6 %	12001	13,2 %
Karlovarský	44410	2034	4,6 %	6542	14,7 %
Ústecký	132366	11890	9 %	12307	9,3 %
Liberecký	71397	2978	4,2 %	8551	12 %
Královéhradecký	90647	6312	7 %	9642	10,6 %
Pardubický	85836	2335	3 %	9448	11 %
Vysočina	82295	4726	5,7 %	8482	10,3 %
Jihomoravský	189795	11976	6,3 %	25694	13,5 %
Olomoucký	103935	9929	9,6 %	12049	11,6 %
Zlínský	93692	3741	4 %	11480	12,3 %
Moravskoslezský	189328	10717	5,7 %	14824	7,8 %
CELKEM	1708661	88651	5,1 %	192313	11,3 %

Zdroj: NÚV

ŠPP působí přímo na školách a poskytují poradenství žákům dané školy. Problémem zůstává nedostatečná personální kapacita a nízká hodinová dotace, kterou mohou pedagogové své poradenské činnosti věnovat. Školy i odborníci by uvítali, aby bylo možné některá ŠPP rozšířit například o dětské psychology, kariérové poradce a další důležité pozice, čímž by došlo ke zkvalitnění poradenského systému na školách.

2.3.5.2 Neformální vzdělávání

Neformální vzdělávání, tedy takové, které nevede k ucelenému školskému vzdělání, má významný vliv na rozvoj osobností dětí a žáků. Spadají sem „organizované výchovně vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému, které zájemcům nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů, založených na uceleném systému

hodnot.“¹³ V Královéhradeckém kraji nabízí neformální vzdělávání celá řada subjektů, z nichž některé jsou zřizované krajem, jiné obcemi či dalšími organizacemi a právními subjekty. Žáci mohou v KHK navštěvovat 18 domů dětí a mládeže, 32 základních uměleckých škol a 5 středisek volného času. Na území KHK se nachází dvě jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky. Školy nadále poskytují neformální vzdělávání v družinách či odpoledních klubech, nabídku vzdělávacích aktivit pro žáky nabízí také Univerzita Hradec Králové.

Mezi neformální vzdělávání patří také různé soutěže vyhlašované MŠMT a organizované Královéhradeckým krajem. Ve školním roce 2018/2019 se uskutečnilo celkem 14 předmětových soutěží na úrovni okresních a krajských kol. Během kalendářního roku 2019 proběhlo 6 krajských uměleckých soutěží a 20 sportovních soutěží. Financování regionálních soutěží bylo podpořeno dotačním programem Regionální soutěže a přehlídky pro děti a mládež v Královéhradeckém kraji.

2.4 Aspekty vzdělávání a zohledněné skupiny

V popisu problémových okruhů fokusními skupinami bylo facilitační úsilí zaměřeno na obsáhnutí všech okrajových skupin. K některým z nich byly dodány i analytické a návrhové materiály, které se staly podkladem k vymezení cílů a opatření.

2.4.1 Vzdělávání v inkluzivní koncepci společnosti

Z jednání fokusních skupiny vyplynulo, že kvalitu inkluzivního vzdělávání brzdí obecně problematické přijetí inkluzivní společnosti u klíčových pozic ve vzdělávání: pedagogických pracovníků, vedení škol a zřizovatelů. Na nastavení vnímání je ale závislé fungování inkluzivního vzdělávání a atmosféru ve školách ovlivňuje jejich vedení i postoje rodičovské veřejnosti. Ve společnosti lze stále zaznamenat mediální výstupy s v podstatě segregáčním přístupem prezentovaným jako spravedlivý. Tomu je třeba se dále věnovat analyticky a vyvodit účinná opatření směrem k přijetí paradigmatu v celospolečenském měřítku.

2.4.2 Vzdělávání ohrožených skupin

Ve vzdělávání ohrožených skupin dětí a žáků není kraj nijak specifický. Ojedinele se vyskytují případy segregáčních trendů ve vymezení spádovosti nebo v přístupu pedagogů a veřejnosti. Existující evidované vyloučené lokality jsou sledovány, ale propojení a spolupráce na dlouhodobém řešení je prozatím nízká. Ohrožené jsou i skupiny dětí a žáků z rodin s nízkými příjmy, se specifickými potřebami ve vzdělávání a ty skupiny, které potřebují pro svůj rozvoj a vzdělání odlišné než průměrné podmínky a k odlišnostem respektující atmosféru ve školách. Pro tato tvrzení nelze sehnat číselné statistické podklady a v čase předání této koncepce nebyla zpracována data ze sběrů v projektech MAP v kraji. Je však navázána spolupráce na vzájemném předání podkladů v příštích měsících.

2.4.3 Vzdělávání cizinců žáků s odlišným mateřským jazykem

Školy v kraji evidují množství žáků-cizinců, které vzdělávají. Nemají však povinnost evidovat žáky s odlišným mateřským jazykem (OMJ). Ačkoliv se tyto dvě skupiny výrazně prolínají,

¹³ Zdroj: MŠMT

nemusí být zcela totožné. Žáci s cizí státní příslušností mohou ovládat český jazyk dokonale, pokud vyrostli na území ČR, a naopak děti vyrůstající v cizojazyčné rodině nebo na území jiného státu mohou mít se zvládnutím českého jazyka problémy, ačkoliv jsou občany ČR.

Počet dětí v MŠ a žáků v ZŠ, kteří nejsou českými občany, se za poslední tři roky neustále zvyšoval (toto neplatí pro střední školy, což může souviset s obecným demografickým trendem). Nejčastěji pochází z Ukrajiny, Vietnamu a Slovenska, nejvíce žáků-cizinců vzdělávají školy okrese Hradec Králové. Ve zbytku kraje je rozložení dětí a žáků cizinců vcelku rovnoměrné. Konkrétní počty jsou uvedeny v tabulkách níže.

Tabulka 24 Počty dětí-cizinců v MŠ

Státní občanství	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Vietnam	77	94	111
Ukrajina	77	84	82
Slovensko	22	21	26
Polsko	4	14	15
Ostatní	57	55	54
Celkový počet	237	268	288

Zdroj: KÚ KHK

Tabulka 25 Počty žáků-cizinců v ZŠ

Státní občanství	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Ukrajina	201	228	247
Vietnam	113	124	123
Slovensko	134	131	117
Polsko	17	18	21
Rusko	11	15	18
Mongolsko	19	21	17
Bulharsko	11	11	12
Ázerbájdžán	1	11	11
Turecko	3	4	10
Ostatní	84	100	112
Celkový počet	594	663	688

Zdroj: KÚ KHK

Tabulka 26 Počty žáků-cizinců na SŠ

Státní občanství	2016/2017	2017/2018	2018/2019
Ukrajina	117	140	141
Slovensko	54	58	45
Vietnam	31	35	36
Rusko	23	19	16
Ostatní	60	62	44
Celkový počet	285	314	282

Zdroj: KÚ KHK

Na vybraných dvanácti základních školách v kraji probíhalo v minulém roce šetření zaměřené na vzdělávání žáků-cizinců a žáků s OMJ. Školy zapojené do průzkumu vzdělávají různé počty žáků-cizinců, nejméně 3 a nejvíce 60, přičemž počet žáků-cizinců v těchto školách je totožný s počtem žáků s OMJ.

Školy mají se vzděláváním cizinců různé zkušenosti. Zatímco na některých školách většina cizinců zvládá výuku v českém jazyce bez větších problémů, v jiných školách pozorují, že jazyková bariéra řadě jejich žákům ztěžuje schopnost porozumět výkladu učitele. Výrazně se liší také počet učitelů, kteří jsou schopni vyučovat český jazyk jako druhý jazyk, a také to, kolika žákům-cizincům byla přiznána podpůrná opatření 2. a 3. stupně. Výsledky šetření jsou znázorněny v tabulce 27.

Tabulka 27 Cizinci a OMJ – výsledky šetření na vybraných ZŠ

Otázka	Škola 1	Škola 2	Škola 3	Škola 4	Škola 5	Škola 6	Škola 7	Škola 8	Škola 9	Škola 10	Škola 11	Škola 12
Počet žáků-cizinců	8	10	20	3	60	20	9	11	22	18	11	27
Kolik z nich má kvůli nedostatečné znalosti ČJ problémy se zvládnutím látky?	0	1	2	1	většina	20	1	1	17	2	5	1
Škola pověřená bezplatnou jazykovou přípravou?	ne	ne	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ne	ano
Jak často tuto přípravu realizujete?	0	0	0	0	1x týdně	1x týdně	0	0	0	0	1x týdně	1x týdně
V jakém rozsahu přípravu zajišťujete?	0	0	0	0	2h týdně	2h týdně	0	0	0	0	2h týdně	90 min. týdně
Kolik žáků navštěvuje bezplatnou jazykovou přípravu?	0	0	0	0	2	24*	0	0	0	0	3	13
Kolika žákům cizincům/OMJ byla přiznána podpůrná opatření 2. a 3. stupně?	0	3	0	0	2	0	0	0	1	0	1	0
Líší se přístup k žákům-cizincům/OMJ na 1. a 2. stupni?	ne	ano	ne	ne	ano	ano	ne	ne	ne	ne	ano	ano
Kolik učitelů je seznámeno s konceptem výuky ČJ jako 2. jazyka?	všichni	9	5	2	10	1	1	0	0	0	3	0

* na hodiny bezplatné jazykové přípravy dochází někteří žáci z jiných ZŠ

Zdroj: KÚ KHK

2.4.4 Vzdělávání nadaných žáků

Vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných dětí a žáků má řadu specifík. Přístup k těmto žákům se v některých ohledech může měnit od přístupu k ostatním žákům s SVP. V posledních letech je znatelný trend pečlivější diagnostiky žáků, které lze charakterizovat jako nadané, ale nikoliv jako mimořádně nadané. V důsledku toho se zvyšuje počet žáků ZŠ, kterým je nadání diagnostikováno. Děti v mateřských školách bývají vykazovány jako nadané jen výjimečně. Lze předpokládat, že skutečný počet nadaných a mimořádně nadaných dětí a žáků v populaci bude vyšší než vykazované počty. Podle různých odhadů vykazuje známky nadání zhruba 10–15 % populace a mimořádně nadaných by mohlo být okolo 2-3 %, počty vykazovaných nadaných dětí a žáků se však pohybují spíše v promile.

Tabulka 28 Počty nadaných a mimořádně nadaných žáků

	Školní rok 2016/2017			Školní rok 2017/2018			Školní rok 2018/2019			Školní rok 2019/2020		
	MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ	MŠ	ZŠ	SŠ
Nadaní	0	40	14	1	79	6	0	83	5	0	92	12
^z toho mimořádně nadaní	0	40	14	1	49	4	0	31	2	0	37	7
IVP pro mimořádně nadané	X	29	11	X	27	2	X	26	1	X	32	1
Mimořádně nadaní přeřazeni do vyššího ročníku	X	5	1	X	1	1	X	1	0	X	2	0

Zdroj: Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Královéhradeckém kraji

Mimořádně nadaným žákům bývá ve většině případů vypracován IVP a ve výjimečných případech mohou být přeřazeni do vyššího ročníku. V případě nadaných dětí a žáků je stejně jako v případě dalších SVP důležité provést včasnou a správnou diagnostiku a dle toho individuálně zacílit potřebnou podporu.

Neformálním vzděláváním a podporou nadaných dětí a žáků se zabývají například kluby nadaných dětí zřizované Mensou ČR. Zaměřují se především na podporu žáků v ZŠ, jejich rodičů i zapojených škol. Náplní práce klubů jsou různé přednášky, exkurze a další aktivity rozvíjející plně potenciál zapojených žáků. V KHK existují tři kluby – jeden v Náchodě a dva v Hradci Králové¹⁴. Královéhradecký kraj podporuje nadané a talentované žáky například prostřednictvím dotačních programů Rozvoj talentů (vyhlášen v letech 2018 a 2019) a Rozvoj nadání (vyhlášen v roce 2020). Oba programy podporují školy v jejich úsilí při vzdělávání talentovaných, nadaných či mimořádně nadaných žáků formou dotace na rozšíření individuálního vzdělávání či rozšířené výuky vybraných předmětů.

¹⁴ Klub nadaných dětí Delfini a Klub nadaných dětí Sovičky ZŠ a MŠ Hradec Králové – Malšova Lhota

3. Problémová analýza

3.1 Způsob zpracování a utřídění

Pro zpracování návrhů, a především pro předchozí analýzy potřeb, zdrojů a následně vytipování aktivit a opatření byly ustanoveny fokusní skupiny (FS). Každá fokusní skupina byla pojata jako pohledem a odbornostmi specifická skupina osob se zkušenostmi z nejrůznějších pozic, institucí a oborů. Bylo osloveno celkem 60 osob z řad odborů kraje, poradenských organizací, NNO, odborných institucí, škol, nositelů projektů a expertních organizací v kraji i mimo kraj. Nakonec se práce účastnila část z nich (viz přehled). Dále byli k účasti na fokusních skupinách zváni zaměstnanci relevantních odborů KÚ KHK a členové realizačních týmů projektů KAP a I-KAP, případně další odborníci na probíraná témata, kteří sice nejsou stálými členy FS, ale jejichž nápady a náměty byly do dokumentu ŠIKK zapracovány. Některá setkání FS proběhla i za přítomnosti náměstkyně hejtmana pro oblast školství.

Fokusní skupina se vždy sešla nejméně dvakrát samostatně a potom na dvou společných setkáních k formulaci problémových oblastí. Jen skupina zaměřená na podporu nadaných fungovala již delší dobu v projektu KAP a při tvorbě ŠIKK pouze navázala na svou činnost.

Na základě souhrnu definovaných problémů z FS a analýzy vymezily smíšené pracovní skupiny (PS) složené ze zástupců FS na návrh realizačního týmu problémové oblasti. K nim přiřadily náměty na opatření z prvních kroků práce FS (v počtu 20-30). V další etapě kulatý stůl prioritizoval oblasti a definoval zadání týmu vymezit je jako 4 priority a strategické cíle k nim směřující.

Po formulaci potřeb a zdrojů rozvoje inkluzivního vzdělávání určil priority a bude schvalovat i implementační kroky kulatý stůl (po jednom zástupci z každé FS a vedení kraje a odborníků určených na návrh pracovníků odboru a FS náměstkyní hejtmana). Kulatý stůl je v implementaci vymezen jako stálý orgán. Zástupci FS byli osloveni i k následné účasti ve stálém orgánu kulatého stolu pro inkluzivní vzdělávání, kde byli vytipováni i zástupci krajského úřadu, externích odborníků a další. Struktury se tak proluly zástupci vyslanými do vyššího stálého orgánu.

Celý proces se odehrával na po sobě jdoucích setkáních a zpracovatelský tým připravoval podklady zejména technicky a formuloval je dle zadání výstupů. Návrhová část je postavena na široké účasti názorů a zkušeností.

Tabulka 29 Složení fokusních skupin

Fokusní skupina A: Inkluze v praxi a ve společnosti	
<p>Reflexe společenského vnímání inkluzivního pojetí vzdělávání a zaměření na úspěch každého žáka, informovanost a porozumění, reflexe mínění v pedagogických týmech ve školách, náměty na opatření. Inkluzivní vzdělávání a jeho vliv na změnu systému a organizačních forem práce pedagogů MŠ, ZŠ, SŠ, zvyšování odborných kompetencí pedagogů. Asistent pedagoga – nový fenomén. Inkluzivní vzdělávání versus edukace intaktních dětí/žáků.</p> <p>Termíny setkání: 29. 4. 2019, 30. 9. 2019</p>	
Mgr. Jitka Vítová, Ph.D.	Univerzita Hradec Králové
Mgr. et Bc. Jana Stejskalová	JOB – spolek pro inovace
Mgr. Vladimíra Žďárková	Vyšší odborná škola, Střední škola, Základní škola a Mateřská škola, Hradec Králové
Mgr. Jana Fišerová	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Svatava Odlová	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Soňa Holá	PPP KHK
Fokusní skupina B: Nadaní a jejich místo ve společném vzdělávání	
<p>Fungování a pojetí podpory nadaných žáků v kraji, sdílení odborných znalostí a podpora informovanosti rodičů, souvislosti podpory nadaných a jejich znevýhodnění v systému.</p> <p>Termíny setkání: 18. 4. 2018, 5. 10. 2018, 6. 11. 2018, 6. 12. 2018, 29. 1. 2019, 20. 3. 2019, 17. 6. 2019, 30. 9. 2019</p>	
Ing. Alena Čiháková	Základní škola Strž, Dvůr Králové nad Labem, E. Krásnohorské 2919
Mgr. Jiřina Nováková	Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové, Tylovo náměstí 682
Mgr. Josef Nový	Duke of Edinburgh's International Awards
Mgr. Markéta Palečková	Národní institut dalšího vzdělávání
Mgr. Radka Polívková	Základní škola Rychnov nad Kněžnou, Masarykova 563
Ing. Romana Poloprutská	Mensa, Klub nadaných dětí Delfíni
Ing. Kateřina Emer Venclová	Práce v terénu, kazuistika pro UHK
Fokusní skupina C: Spolupráce speciálních škol a odborníků na zlepšení společného vzdělávání	
<p>Podpora dětí/žáků navštěvujících speciální školy ve vztahu ke společné inkluzi – jak se speciální školy staví k inkluzi, do jaké míry se snaží propojit život speciální školy s praxí, jak mohou být odborníci ve speciálních školách prospěšní okolním školám.</p> <p>Termíny setkání: 15. 4. 2019, 20. 5. 2019, 14. 10. 2019</p>	
Mgr. Ing. Ladislav Martinek	PPP a SPC Královéhradeckého kraje
Mgr. Jan Dvořák	KÚ KHK, odbor školství
PaedDr. Pavel Svoboda	Mateřská škola, Speciální základní škola a Praktická škola, Hradec Králové
Mgr. Jana Fišerová	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Svatava Odlová	KU KHK, odbor školství

Mgr. Daniel Horáček	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Zuzana Romášková	PPP a SPC Královéhradeckého kraje
Fokusní skupina D: Vzdělávání znevýhodněných žáků a nástroje	
<p>Analýza situace a kapacity systému podpory dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v MŠ, ZŠ a SŠ v Královéhradeckém kraji. Jaké personální složení má školní poradenské pracoviště, jaké služby dětem/žákům a jejich zákonným zástupcům nabízí. Školský poradenský systém a podpora společného vzdělávání, střediska výchovné péče a další instituce a postoje odborníků.</p> <p>Termíny setkání: 25. 4. 2019, 28. 5. 2019, 14. 10. 2019</p>	
Mgr. Kamila Zemanová	ZŠ Mozaika, o.p.s., ředitelka školy
Mgr. Daniela Kranátová	Mateřská škola speciální, Trutnov, Na Struze 124, ředitelka školy
Mgr. Jitka Vítová, Ph.D.	Univerzita Hradec Králové, Ústav primární a preprimární edukace
Mgr. Zuzana Romášková	PPP a SPC Královéhradeckého kraje, Metodik pro společné vzdělávání v projektu I-KAP KHK I
Mgr. Kateřina Nixová	KÚ KHK, odbor sociálních věcí
Mgr. Soňa Holá	PPP KHK
Fokusní skupina E: Společné vzdělávání a příslušníci sociálně a etnický či jazykově vyloučených žáků	
<p>Analýza situace těchto skupin žáků, dobrá praxe z našeho a jiných krajů, provázanost na rozvoj kraje a spolupráce škol s obcemi a odborníky, možnosti posílení vzdělávání v gramotnostech v mateřském jazyce, souvislosti se sociálními otázkami.</p> <p>Termíny setkání: 29. 4. 2019, 14. 10. 2019</p>	
Ing. Jan Kočí	Diecézní katolická charita Hradec Králové, Integrační centrum pro cizince
Mgr. Hana Vyčichlová	Pobytové středisko MV pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany
Bc. Vladka Dobešová	Diecézní katolická charita Hradec Králové, Integrační centrum pro cizince
Mgr. Svatava Odlová	KÚ KHK, odbor školství
Bc. Jiří Svěrák	KÚ KHK, odbor sociální, koordinátor pro romské záležitosti

Tabulka 30 Složení Kulatého stolu

Kulatý stůl pro inkluzivní vzdělávání v Královéhradeckém kraji	
PhDr. Bendová Petra, Ph.D.	NIDV
Mgr. Berdychová Martina	KHK, náměstkyně hejtmána
Ing. Čiháková Alena	Základní škola Strž, Dvůr Králové nad Labem, E. Krásnohorské
Ing. Derner Vladimír	KHK, náměstek hejtmána
Mgr. Jan Dvořák	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Fišerová Jana	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Holá Soňa	PPP KHK
Mgr. Hrnčířová Jana	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Ivana Hrubá	Úřad vlády, Agentura pro sociální začleňování
Ing. Kočí Jan	Diecézní katolická charita Hradec Králové
Mgr. Ing. Martinek Ladislav	PPP a SPC Rychnov nad Kněžnou
Mgr. Nováková Jiřina	Gymnázium J. K. Tyla, Hradec Králové, Tylovo náměstí 682
Mgr. Odlová Svatava	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Palečková Markéta	NIDV
Mgr. Romášková Zuzana	PPP KHK
Mgr. Skutil Martin, Ph.D.	UHK
PaedDr. Stuchlíková Markéta	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Svátková Alena	KÚ KHK, odbor školství
PaedDr. Svoboda Pavel	Mateřská škola, Speciální základní škola a Praktická škola, Hradec Králové
Mgr. Vítová Jitka, Ph.D.	UHK
Mgr. Zemanová Stieberová	ZŠ Mozaika, o.p.s., ředitelka školy
Mgr. Trejtnarová Michaela	MŠ Náchod, Havlíčkova 1848
Mgr. Nixová Kateřina	KÚ KHK, OSPOD
Bc. Svěrák Jiří	KÚ KHK, odbor sociální
Mgr. Bártová Darina	MAP Jaroměřsko
Mgr. Jirásko Jaroslav	Základní škola K.V.Raise, Lázně Bělohrad, okres Jičín
Mgr. Iveta Karousová	KÚ KHK, odbor školství
Mgr. Petr Kulíšek	KÚ KHK a KS MAS

3.2 Zdroje rozvoje

Zdroje pro rozvoj a zkvalitnění inkluzivního vzdělávání byly indikovány v počátku projednávání ve fokusních skupinách. Záznamy identifikace jsou v přílohové části dokumentu. Z několika jednání byl zobecněn popis zdrojů a potenciálů v území kraje.

Jaké máme zdroje pro rozvoj a zkvalitnění inkluzivního vzdělávání?

- Síť poradenských zařízení s dlouholetou zkušeností a s praxí
- Existence profesionálních neziskových organizací zaměřených na pomoc v oblastech vzdělávání cizinců, nadaných apod.

- Dobré materiální vybavení škol hlavního vzdělávacího proudu (ačkoliv existují velké rozdíly)
- Kvalitní a dobře vybavené speciální školy
- Organizace zabývající se rozvojem pedagogů a jejich kompetencí
- Pedagogové se učí využívat moderní nástroje a metody ve vzdělávání
- Stálé dotační programy jako zdroje podpory pro vyloučené žáky
- Funkční nízkoprahová centra, která poskytují doučování a mají pozitivní vliv na rodiny
- Nárůst počtu žáků-cizinců zatím není vysoký a je možné je podporovat cíleně
- Velký počet projektů, ze kterých je možné čerpat finance na rozvoj vzdělávání
- Nový přístup ke vzdělávání nadaných (zlepšuje se chápání jejich specifik)
- Sdílení dobrých zkušeností mezi školami, kraji, institucemi...

3.3 Potřeby

V další fázi FS identifikovaly náměty na opatření, která by měla vést k naplňování potřeb a odstraňování problémů. Každá fokusní skupina se na problematiku inkluze dívala jak celkově, tak optikou svého tematického zaměření.

Jaké existují potřeby ke zlepšování?

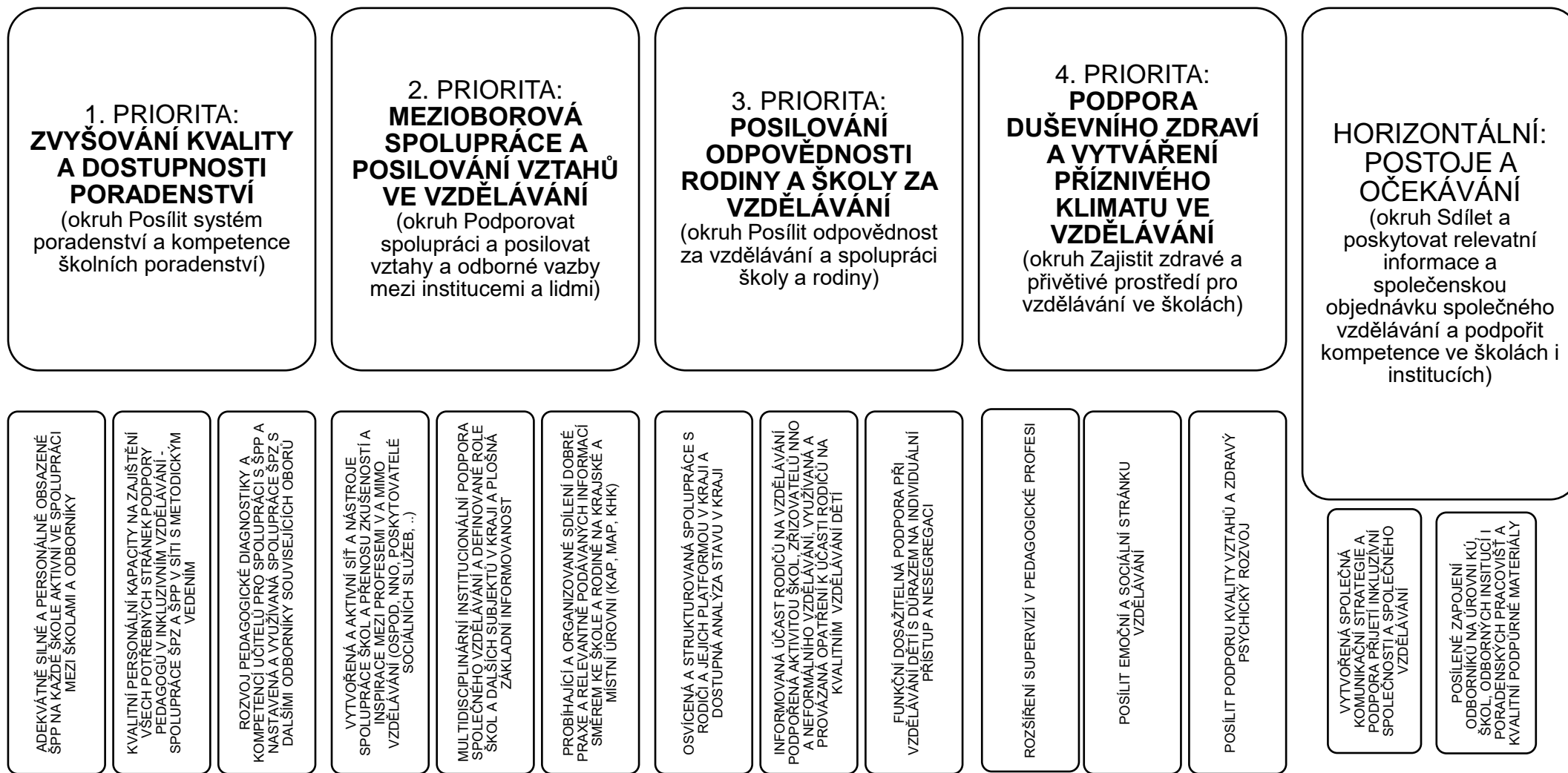
- Přijetí inkluzivní politiky širokou veřejností, ale také ze strany pedagogů, ředitelů, zřizovatelů a rodičů
- Zpřístupnění odborníků pro všechny žáky – jedná se například o dětské psychology, dětské psychiatry, výchovné a kariérové poradce, speciální pedagogy apod.
- Budování lepšího klimatu ve školách a zdravého duševního rozvoje žáků
- Redukování administrativní zátěže pedagogů
- Zlepšování lídrovství a kompetencí pro vedení týmu ve školách
- Vedení kvalitního dialogu mezi školou a rodiči
- Obsazení potřebných pozic ve vzdělávání kompetentními lidmi a systémovost jejich finančního ohodnocení
- Rozšíření kvalitního kariérového poradenství pro všechny
- Změna formy přípravy budoucích učitelů a odborníků ve vzdělávání již během studia na VŠ
- Zvýšení prostupnosti systému a mezi jednotlivými stupni vzdělávání
- Prosazení systémového řešení pro finanční podporu inkluzivního vzdělávání a znevýhodněných dětí a žáků
- Poskytnutí dostatečného zázemí pro individuální přístup k žákům

- Zlepšování obrazu speciálních škol mezi veřejností i odborníky (často jsou ke vzdělávání některých dětí a žáků materiálně i personálně vybaveny nejlépe)
- Rozšiřování supervizí a dalších nástrojů duševní hygieny pedagogů
- Podporování příležitostí pro sdílení zkušeností
- Rozšíření nabídky práce s rodiči, kteří se chtějí aktivně účastnit
- Zvýšení informovanosti pedagogů o specifických podmínkách vzdělávání jednotlivých skupin dětí a žáků s důrazem na včasnou diagnostiku
- Zjištění reálného stavu inkluze v území (nad rámec čísel zjistitelných ze statistik)

3.4 Problémové okruhy a prioritizace

Problémové okruhy byly vytvářeny, jak je uvedeno výše, v rámci setkávání fokusních skupin na tématu definice potřeb, zdrojů a vyvození problémů. Dále byly na společném zasedání FS uspořádány do okruhů a okruhy konfrontovány v zasedání paralelních účastníků, obě pojetí byla sloučena a vypořádány nejasnosti, předloženy všem účastníkům FS k doplnění a ověření na zasedání kulatého stolu. Všechny strany postupovaly dle vlastního i společného obeznámení se s problémy a hodnotami. Kulatý stůl vybral prioritní okruhy a po zapracování realizačním týmem byly konzultovány konzultantem NPI CR. Stav ve fázi prioritizace je uveden zde (ve struktuře cílů je pak finální stav po revizi připomínek) rozpracován do opatření a jsou dosazeny navržené aktivity.

Obrázek 1 Priority a cíle – stav po projednání v rámci kulatého stolu a pojmenování výběru prioritních okruhů na přelomu roku 2019/2020

Průřezové nástroje a přístupy k plnění cílů:

PŘÍPRAVA PEDAGOGŮ: Zasahovat do přípravy a vzdělávání pedagogů i expertů ve vzdělávání a měnit jej tvorbou koncepcí a přebíráním zkušeností z jiných systémů i zapojením dalších oborů, dbát na kvalitu a systémovost vzdělávání, praktickou přípravu nových pedagogů, rozvoj jejich osobností a kompetencí, využívat nové nástroje i přístupy, zlepšit možnosti a podmínky pro osobní a odborný rozvoj pedagogů skrze příležitosti a dostatečný čas a podmínky pro vzdělávání

ČAS A PROSTOR PRO KAŽDÉHO: Zajišťovat materiální, prostorové i personální podmínky pro individuální přístup ke každému dítěti a žákovi ve školách a neformálním vzdělávání

KONCEPCE ZDROJŮ: Koncepčně nastavit a využívat zdroje a směřovat k jejich účelům, dodržet role místních i národních zdrojů ve funkčnosti a místních a projektových zdrojů v rozvoji modelových a inovativních aktivit ve vzdělávání a systému podpory a odborného zázemí

4. Návrhová část

4.1 Vize

Vizí Královéhradeckého kraje je dosáhnout takového stavu, kdy vzdělávání bude poskytováno v odpovídající kvalitě i územní dostupnosti a bude reagovat na potřeby zdravotně postižených, komunit z odlišného kulturního a sociálního prostředí a bude maximálně rozvíjet potenciál každého dítěte, žáka i studenta včetně nadaných a mimořádně nadaných.

Formulace vize je zobecněním potřeb diskutovaných v participativním procesu strategie.

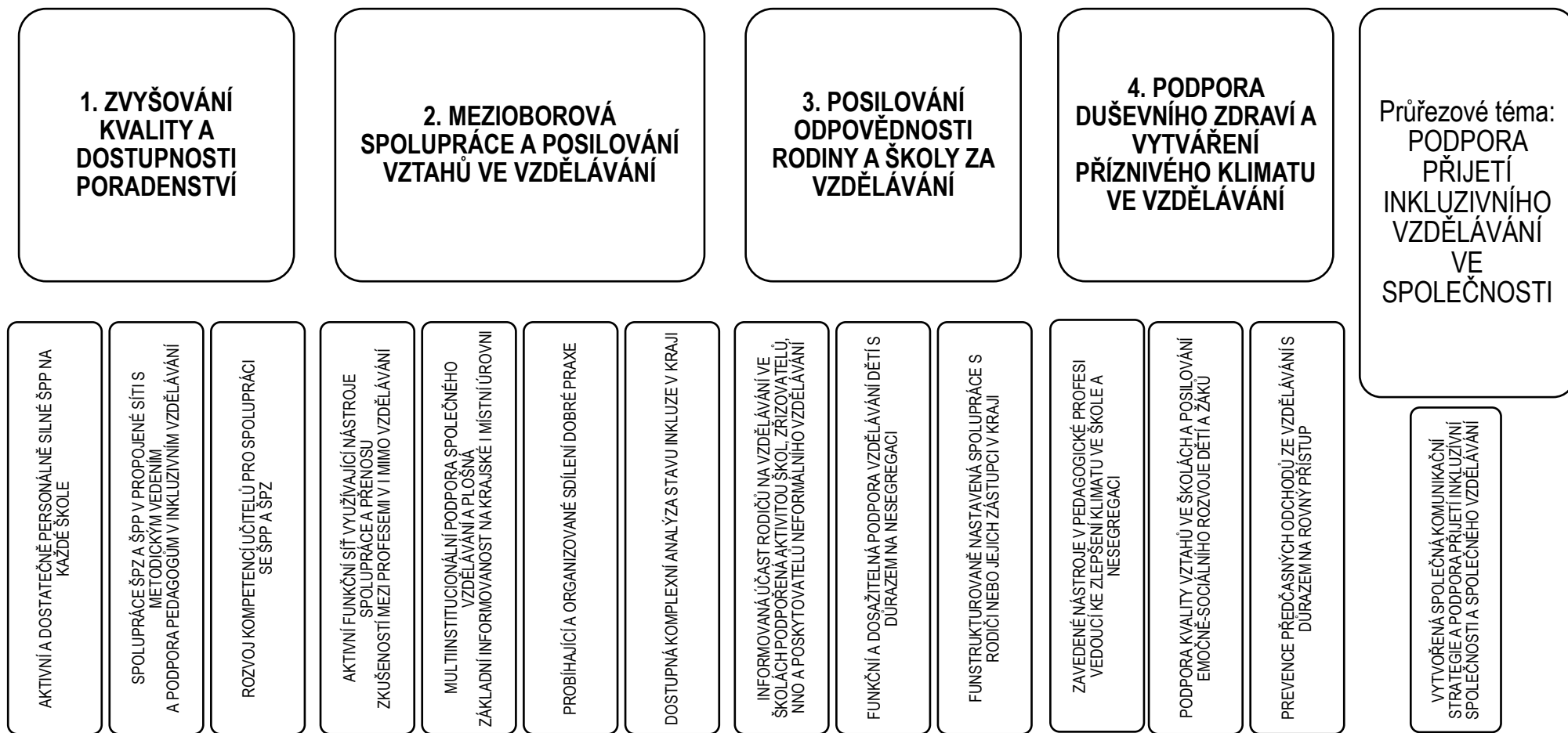
4.2 Hierarchie návrhové části

Hierarchie strategické části je rozvrstvena do vybraných obecných *priorit*, které jsou naplňovány *díličními cíli*. K naplnění cílů směřují konkrétní častěji revidovatelná *opatření*, pro něž jsou navrženy *aktivity*, které vzešly z podnětů odborníků, zástupců kraje a institucí i pracovníků z praxe ve fokusních skupinách.

4.3 Priority a dílčí cíle

Velké úsilí bylo věnováno stanovení hlavních priorit, které proběhlo v několika krocích od diskuse zdrojů a potřeb ve fokusních skupinách až po hierarchizaci navržených témat při zasedání kulatého stolu inkluzivního vzdělávání. Po projednání a připomínkách členů kulatého stolu bylo ustanoveno následující schéma vazeb priorit a dílčích cílů:

Obrázek 2 Priority a cíle

4.4 Opatření a aktivity

Nižší úroveň strategické hierarchie, opatření a aktivity, byly tříděny a uspořádány z jednotlivých návrhů fokusních skupin, námětů z minitýmů projektu KAP a jednání s realizátory MAP. Návrhy mají svůj původ ve fyzických jednáních a písemných připomínkách členů fokusních skupin.

Navržené aktivity předpokládají, že kraj má roli nositele jen u některých z nich, jindy má roli iniciátora nebo potřebné spolupracující strany vícestranné spolupráce. Mnohé aktivity nevyžadují finanční nástroje, jen vyšší míru spolupráce nebo podporu ze strany implementační struktury kraje a dalších subjektů.

Kurzívou jsou uvedeny dříve navržené aktivity, které zůstávají jako náměty k dalšímu rozpracování, a doposud není jasné, jak najít nositele, indikátory a zdroje. Doplnují ale ostatní opatření k dosažení cílů.

Nositelé aktivit – instituce či druhy a skupiny institucí či osob, popř. konkrétní známé osoby, které mohou aktivitu přijmout a k jejímu naplnění samy či ve spolupráci přispívat. Nositelé budou osloveni krajem s žádostí o podporu implementace. Zprávu o postupu vyhodnotí kulatý stůl pro inkluzivní vzdělávání. Je též možné očekávat, že některé aktivity budou v budoucnu svěřeny plánovanému střednímu článku vedení a podpory vzdělávání.

KHK – Královéhradecký kraj

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NPI – Národní pedagogický institut ČR

ČŠI – Česká školní inspekce

PP – poradenská pracoviště

ŠkŘ – ředitelé škol, místy jejich uskupení

ŠkP – pedagogové ve školách

MŠ – mateřské školy

Zř – zřizovatelé

MAP – realizátoři místních akčních plánů a jejich uskupení

SP – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

IR – iniciativní rodiče

PL – pedagogičtí lídři

NF – organizace neformálního vzdělávání

Ex – experti nebo expertní organizace

PF – vysoké školy připravující pedagogy

KHK KHK – Krajská hospodářská komora Královéhradeckého kraje

Zdroje – u aktivit jsou vytipovány zdroje z analýzy zdrojů, resp. jejich typy. Zdroje byly analyzovány ve FS.

Indikátor – indikátor dopadů a výstupů bude vyhodnocován v daných časových horizontech.

Vyhodnocení – v přehledu aktivit je vyznačen horizont vyhodnocení: I – první rok realizace, O – opakované vždy, II – druhý rok realizace, E – ke dni evaluace 2023

1. Priorita: Zvyšování kvality a dostupnosti poradenství

Dílčí cíl 1.1: Aktivní a dostatečně personálně silné ŠPP na každé škole

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátory	Vyhodnocení
1.1.1	Posílit ŠPP, aby mohlo odvádět kvalitní práci na každé škole	1.1.1.1	Zavádět nepovinné pozice v ŠPP	KHK, ŠkŘ, Zř	operační programy EU	zvýšení počtu pozic	O
		1.1.1.2	Zvyšovat časovou dotaci pro pracovníky ŠPP	KHK, MŠMT, ŠkŘ	operační programy EU	zvýšení průměrné časové dotace	E
		1.1.1.3	Zavádět sdílené pozice v případě nedostatku odborníků v daném území	ŠkŘ	operační programy EU, prostředky škol	zvýšení počtu sdílených pozic	O
		1.1.1.4	Posilovat metodické vedení ze strany ŠPZ (například kazuistické semináře, doporučení pro specifické skupiny dětí a žáků, podpora nadaných dětí a žáků apod.)	KHK, PP	operační programy EU, ŠPZ	zvýšení počtu aktivit	II
		1.1.1.5	<i>Zvýšit kvalitu kariérového poradenství na školách a přizpůsobit specifickým dovednostem a potřebám všech žáků</i>	ŠkŘ, PP, Ex			

1.1.2	V systému financování vytvořit specifikaci pro personální naplnění ŠPP a snížení přímé vyučovací povinnosti pro klíčové pozice	1.1.2.1	Iniciovat z pozice kraje změnu ve vyhláškách a legislativě týkající se ŠPP	KHK, PL	-	iniciativy	I
		1.1.2.2	Podporovat rozvoj pozic ŠPP a jejich financování	Zř, ŠkŘ	zdroje zřizovatelů a změny v hospodaření škol	navýšení rozpočtů	O
1.1.3	Podporovat dostupnost odborníků ve vzdělávání a zajistit jejich koncepční financování	1.1.3.1	Apelovat na MŠMT na rozšíření možností studia a pokračovacího studia pro potřebné odborníky ve vzdělávání	KHK, NPI, ŠkŘ, MAP	-	iniciativy	I
		1.1.3.2	Iniciovat na MŠMT rozvolnění podmínek pro pozice podporované z EU fondů a usilovat o zapojení odborníků ze scházejících profesí	KHK, Ex	operační programy EU, rozpočty škol	iniciativy	I
		1.1.3.3	Podporovat rozšíření možnosti získání znalostí v oblasti psychologie a speciální pedagogiky v rámci studia dalších pedagogických oborů na VŠ	KHK, PF, MŠMT	-	iniciativy	O
		1.1.3.4	Zahájit komunikaci s asociacemi psychologů a dalších expertů na téma otevřenosti profesí a dostupnosti odborníků pro školy	KHK, Ex	-	iniciativy, setkání	O

Dílčí cíl 1.2: Spolupráce ŠPZ a ŠPP v propojené síti s metodickým vedením a podpora pedagogům v inkluzivním vzdělávání

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
1.2.1	Zvýšit personální kapacity v ŠPZ	1.2.1.1	Pokračovat s navyšováním personálních kapacit ŠPZ z úrovně kraje	KHK	operační programy EU	zvýšení počtu pracovníků	O
		1.2.1.2	Apelovat na MŠMT na rozšíření možností studia a pokračovacího studia pro potřebné odborníky ve vzdělávání	KHK, ŠkŘ	-	iniciativy	I
1.2.2	Podporovat spolupráci ŠPZ a dalších odborníků (např. pediatrů) při včasné diagnostice	1.2.2.1	Vytvořit a pravidelně aktualizovat sdílený adresář všech poradenských a sociálních služeb, prevence, intervence a včasné diagnostiky, včetně odborníků na dané oblasti	KHK, Ex, IR	zdroje nositele	adresář	I
		1.2.2.2	Popsat fungování systému péče o děti a žáky se SVP a děti a žáky nadané (v adresáři identifikovat, co která instituce nabízí a jaké jsou standardní postupy)	KHK, Ex, MAP	zdroje nositele	adresář	II
1.2.3	Zajistit více finančních prostředků na nové role v ŠPZ a podporovat specializaci pracovníků	1.2.3.1	Na úrovni kraje alokovat zdroje umožňující specializaci pracovníků ŠPZ				
		1.2.3.2	Navrhnout MŠMT nový systém financování, ve kterém by byly finance od počátku vyčleněny				

			<i>zvláště na ŠPZ (tedy ne společně s dalšími školskými zařízeními)</i>				
		1.2.3.3	<i>Zavést v ŠPZ nové pozice, jako jsou terapeuti pro podporu rodin, pracovníci pro individuální práci s klientem apod.</i>				

Dílčí cíl 1.3: Rozvoj kompetencí učitelů pro spolupráci se ŠPP a ŠPZ

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
1.3.1	Zvýšit kompetence pedagogických pracovníků v rozhodování o intervenci ŠPP nebo ŠPZ	1.3.1.1	Semináře, školení a kurzy pro PP zaměřené na inkluzivní vzdělávání	KHK, NPI, PP, MAP, Ex	operační programy EU, zdroje nositele	vzdělávací akce	O
		1.3.1.2	Tréninky v praktických metodách a nástrojích pedagogické diagnostiky	KHK, PP	operační programy EU, zdroje nositele	tréninky	O
		1.3.1.3	Posílení kompetencí budoucích učitelů v inkluzivním přístupu již při studiu na VŠ	MŠMT, PF	-	iniciativy vedoucí ke změnám v přístupu PF	E

1.3.2	Včasné uplatňování kompetencí pedagogů již v MŠ	1.3.2.1	Podpořit provádění včasného screeningu v MŠ	Zř, ŠkŘ, MŠ	zdroje zřizovatelů a škol	zvýšená frekvence screeningu	E
		1.3.2.2	Navrhnout systém zlepšení předávání informací o dítěti rodičům a případně i ZŠ v rámci přechodu na ZŠ	Ex, KHK	-	iniciativy	E

2. priorita: Mezioborová spolupráce a posilování vztahů ve vzdělávání

Dílčí cíl 2.1: Aktivní funkční síť využívající nástroje spolupráce a přenosu zkušeností mezi profesemi v i mimo vzdělávání

Opatření	Aktivity	Nositel	Zdroje	Indikátory	Vyhodnocení	
2.1.1 Posílit spolupráci vzdělávacích institucí s dalšími institucemi a odborníky	2.1.1.1	Vytvořit systém užší spolupráce škol s OSPOD, nadacemi na podporu dětí a žáků se SVP, krajskými koordinátory duševního zdraví, krajským koordinátorem pro záležitosti romské menšiny, krajským manažerem prevence kriminality apod.	KHK, Ex, NPI	operační programy EU, zdroje nositele	nastavení systému	II
	2.1.1.2	Navrhnout způsob koordinace podpory vzdělávání s oblastí rozvoje sociálních služeb	KHK, MŠMT	-	návrhy	E
	2.1.1.3	<i>Vytvořit metodiky pro case management v multidisciplinární spolupráci pro školy a</i>				

			<i>školská zařízení, OSPOD, poskytovatele sociálních služeb apod.</i>				
		2.1.1.4	<i>Podpořit funkčnost systému informovanosti mezi jednotlivými subjekty i nad rámec minimálních povinností</i>				
		2.1.1.5	<i>Vytvořit a pravidelně aktualizovat sdílený adresář všech poradenských a sociálních služeb, prevence, intervence a včasné diagnostiky, včetně odborníků na dané oblasti</i>	MAP			II
2.1.2	Vytipovat aktivní osoby v institucích (školy, odborná pracoviště, úřady apod.) a jejich součinnost povýšit na spolupráci institucí	2.1.2.1	Udržet stávající pozice v realizačních týmech KAP a MAP a podporovat provázanost těchto projektů	MŠMT, MAP, KHK	operační programy EU	udržení či navýšení pozic	II
		2.1.2.2	Vyjasnit a definovat roli krajského koordinátora sítě inkluzivního vzdělávání	KHK, NPI	-	definovaná role koordinátora	I
2.1.3	Rozvoj mezioborové spolupráce škol s neziskovým a firemním sektorem na krajské i regionální úrovni	2.1.3.1	Spolupráce škol s odbornými vědeckými pracovišti a vysokými školami na zkvalitnění vzdělávání všech cílových skupin dětí a žáků	ŠkŘ, PL, PF	operační programy EU, zdroje škol	udržení či navýšení aktivit spolupráce	O
		2.1.3.2	Aktivní činnost a existence platform se zástupci všech aktérů ve vzdělávání i	KHK, NPI, HK KHK	operační programy EU,	udržení či navýšení	O

			v příbuzných oborech (pravidelná a koordinovaná setkávání)		zdroje nositele	činnosti platformem	
		2.1.3.3	Pravidelně vyhodnocovat kooperaci místních subjektů činných v síti neformálního vzdělávání s ohledem na plně inkluzivní vzdělávání	KHK, NF, MAP	operační programy EU	hodnotící zprávy	O
		2.1.3.4	Využít spolupráce s neziskovým a firemním sektorem k rozvoji terapeutických aktivit na poli formálního i neformálního vzdělávání	NF, PP, ŠkP	operační programy EU, zdroje nositele	rozvoj aktivit	II

Dílčí cíl 2.2: Multiinstitucionální podpora společného vzdělávání a plošná základní informovanost na krajské i místní úrovni

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátory	Vyhodnocení
2.2.1	Vytvořit podpůrné materiály pro školy, rodiče i odborníky	2.2.1.1	Vytvořit a spravovat z úrovně kraje prostor pro sdílení materiálů, případně ke sdílení materiálů využívat existujících platformem a komunikačních aplikací	KHK	operační programy EU, zdroje nositele	prostor pro sdílení	I
		2.2.1.2	Vytvořit materiály pro PP, rodiče i veřejnost týkající se společného vzdělávání (slovníčky, prezentace, příklady dobré praxe, dotazníky apod.)	KHK, NPI, MAP, Ex	operační programy EU	materiály	I

2.2.2	Zjišťování provádění inkluzivních opatření ve školách ze strany ČŠI	2.2.2.1	Z úrovně kraje iniciovat širší publikaci a zjišťování ze strany ČŠI	KHK, ČŠI	-	iniciativy	I
2.2.3	Podporovat obce v plánování a podpoře inkluze	2.2.3.1	Metodicky podporovat zřizovatele v adekvátní péči o školy v oblasti inkluzivního vzdělávání z úrovně kraje	KHK, PP, Ex	-	vytvoření metodických kanálů	O
2.2.4	Zajistit dostatečné zdroje na provádění inkluzivní politiky	2.2.4.1	Podněcovat ředitele a zřizovatele k hledání dalších zdrojů na rozvoj školy ze strany zřizovatelů i kraje	KHK, Zř	-	iniciativy	O
		2.2.4.2	Prezentace dotačních možností pro zřizovatele, školy a ŠPZ organizované krajským úřadem	KHK	zdroje nositele	prezentace	I
		2.2.4.3	<i>Zavádění nepedagogických pozic na školách, jejichž úkolem bude komunikovat s veřejností, získávat zdroje a koordinovat projekty</i>	ŠkŘ, Zř			E
2.2.5	Zvýšit informovanost o možnostech inkluzivního vzdělávání v kraji	2.2.5.1	Rozšířit nabídku seminářů o inkluzivních tématech nabízených ze strany KÚ a MAP	KHK, MAP	operační programy EU	semináře	I

2.2.6	Podpořit vznik středního článku podpory a vedení ve vzdělávání v souladu se Strategii 2030+	2.2.6.1	Vytvořit síť podpory inkluze a koordinovat aktivity organizované na území ORP, okresů a kraje	KHK	operační programy EU	síť podpory	I
-------	---	---------	---	-----	----------------------	-------------	---

Dílčí cíl 2.3: Probíhající a organizované sdílení dobré praxe

Opatření	Aktivity	Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
2.3.1 Čerpat inspiraci z funkčních systémů inkluze	2.3.1.1 Vytvořit sdílenou informační bázi funkčních systémů inkluze realizovaných na školách včetně seznamu škol, kde se dá poučit z dobré praxe	KHK, NPI	operační programy EU	informační báze	I
	2.3.1.2 Organizovat výjezdy a stáže PP i nepedagogických pracovníků ve vzdělávání do škol a institucí, které mohou být v oblasti inkluze inspirací (v rámci kraje, ČR i zahraniční)	KHK, MAP, ŠkŘ	operační programy EU, zdroje nositele	výjezdy a stáže	O
	Organizovat aktivity modelových dnů, případových setkání a dalších forem na témata rovných příležitostí pro všechny skupiny dětí a žáků ve vzdělávání	MAP, KHK, Ex, ŠkP	operační programy EU, zdroje nositele	modelové dny, setkání	O

		2.3.1.3	Vytvářet a udržovat přehledy aktivit pro nadané děti a žáky a další skupiny dětí a žáků se SVP	KHK, NPI	operační programy EU, zdroje nositele	přehledy aktivit	O
2.3.2	Systematicky organizovat a podněcovat příležitosti k prezentaci funkčního provádění inkluze ve školách	2.3.2.1	Podporovat aktivity, jako jsou dny otevřených dveří, modelové dny, případová setkání apod.	KHK, ŠkŘ, MAP, NPI	operační programy EU	aktivity	O
		2.3.2.2	Organizovat krajské konference dobrých praxí ve vzdělávání dětí se SVP	KHK, NPI	operační programy EU	konference	O
		2.3.2.3	Organizovat setkávání asistentů pedagoga a dalších pracovníků ve vzdělávání	KHK, MAP	operační programy EU	setkání	O
		2.3.2.4	Inspirativní workshopy o inkluzi od zahraničních lektorů	KHK, MAP, ŠkŘ, IR	operační programy EU	workshopy	O

Dílčí díl 2.4: Dostupná komplexní analýza stavu inkluze v kraji

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
2.4.1	Analýza úrovně a vzdělávání	2.4.1.1	Aktivně vyhledávat partnery pro realizaci analýzy na úrovni kraje	KHK	-	partnerství pro realizaci	I

	kompetencí žáků v běžných školách a ve školách zřízených podle par. 16	2.4.1.2	Zjistit pravidelným dotazováním zkušenosti učitelů s inkluzivním vzděláváním a sdílet je	KHK, MAP	operační programy EU, zdroje nositele	analýza	O
		2.4.1.3	Zapojit do průzkumů žakovské platformy (např. žakovské a školní parlamenty)	KHK, ŠkP	-	analýza	O
2.4.2	Zajistit informace o stavu dětí a žáků a zmapování inkluzivního vzdělávání v kraji	2.4.2.1	Plošné mapování stavu inkluze mj. již v MŠ	MŠ, Zř, KHK	operační programy EU, zdroje nositele	výstupy mapování	O
		2.4.2.2	Zmapování uzlových míst koncentrace dětí a žáků se SVP	KHK	operační programy EU	mapování	I
		2.4.2.3	Vytipovat ohrožené skupiny dětí a žáků v kraji	KHK, PP, Ex	operační programy EU, zdroje nositele	záznamy vytipovaných ohrožených skupin	I
		2.4.2.4	Zjistit stav segregace v území a zkoumat příčiny	KHK, MAP, NPI	operační programy EU	studie	I
		2.4.2.5	Provést průzkum inkluze ve školách v kraji ve všech aspektech (rozložení žáků s SVP, krizové scénáře, klidové zóny apod.)	KHK, MAP, Ex	operační programy EU	průzkum	I

2.4.3	Zapojit školy do měření klimatu a autoevaluace	2.4.3.1	Zpracovávat ve školách autoevaluační zprávy jako zdroje pro zjištění klimatu v každé škole	ŠkŘ, PP, MAP	operační programy EU	autoevaluační zprávy	II
		2.5.3.2	Navrhnout MŠMT vytváření pravidelné a publikované analýzy klimatu škol	KHK, MAP	-	návrh	I

3. priorita: Posilování odpovědnosti rodiny a školy za vzdělávání

Dílčí cíl 3.1: Informovaná účast rodičů na vzdělávání ve školách podpořená aktivitou škol, zřizovatelů, NNO a poskytovatelů neformálního vzdělávání

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
3.1.1	Osvětové programy pro rodiče	3.1.1.1	Šíření osvěty a příkladů dobré praxe pro rodiče	KHK, MAP, IR, Ex	operační programy EU, zdroje nositelů	nové informační toky	O
		3.1.1.2	Podpořit pořádání mimořádných i tradičních akcí školy zaměřených na větší otevřenost školy vůči veřejnosti	KHK, Zř	operační programy EU, zdroje nositele	akce	O
3.1.2		3.1.2.1	Umožnit více společných terapeutických činností dětí s rodiči, kteří mají zájem	PP, ŠkŘ, NF	operační programy EU	terapeutické činnosti	E

	Zvyšování rodičovských kompetencí	3.1.2.2.	Vytvořit informační materiály pro rodiče dětí s různými specifiky	KHK, PP, Ex, NPI	operační programy EU	informační materiály	I
3.1.3	Zvyšování kompetencí pedagogů a dalších pracovníků ve vzdělávání komunikaci pro se zástupci rodičů	3.1.3.1	Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti komunikačních dovedností	MAP, KHK, ŠkŘ	operační programy EU	vzdělávací aktivity	O
		3.1.3.2	Podporovat kompetence pedagogických pracovníků pro zvládnání mimořádných a stresových situací	PF, KHK, PP, MAP	operační programy EU	vzdělávací aktivity	O
		3.1.3.3	Sdílení dobré praxe, inspirace aktivitami zaměřenými na zapojování rodičů do činnosti školy	PL, ŠkP, MAP, KHK	operační programy EU, zdroje nositele	sdílení	II
3.1.4	Efektivní nastavení spolupráce rodič-dítě-učitel-ŠPP	3.1.4.1	Zajistit společný výklad pojmů inkluzivní vzdělávání a inkluzivní společnost s cílem jednotné inkluzivní politiky školy	KHK, Zř, ŠkŘ	zdroje nositele	informace pedagogům	II
		3.1.4.2	Podpora diskuze a ustanovení společné definice	ŠkŘ, MAP, KHK, PP	operační programy EU, zdroje nositele	diskuze	O

Dílčí cíl 3.2.: Funkční a dosažitelná podpora vzdělávání dětí s důrazem na nesegregaci

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
3.2.1	Rozšířit nabídku vzdělávacích a motivačních aktivit na téma inkluze	3.2.1.1	Cílené osvětové online kampaně/online poradny pro pedagogy, rodiče a žáky	PP	operační programy EU, zdroje nositele	online vzdělávání	O
		3.2.1.2	Zjistit vliv rodičů a pedagogů na segregaci, inkluzi a zjistit aktuální stav segregace a inkluzivního vzdělávání v území a iniciovat reakce na zjištěné skutečnosti		zdroje nositele, operační programy EU	studie, iniciativy	O
		3.2.1.3	<i>Podpořit zapojování žákovských platforem do zjišťování</i>				
3.2.2	Nastavit systém podpory a vzájemné podpory pro naplnění potřeb specifických skupin dětí a žáků a propojovat rodiny se školou	3.2.2.1	Plošné oslovení dětí, žáků a jejich zákonných zástupců ohledně nabídky školou realizovaných podpůrných činností	MAP, ŠkŘ	operační programy EU	oslovení	I
		3.2.2.2	Realizovat vstup dalších odborníků do řešených kauz (např. moderátor komunikace)	PP, SP, KHK	operační programy EU, zdroje nositele	vstupy	II

		3.2.2.3	Na lokální i krajské úrovni koordinovat nabídku formálního i neformálního vzdělávání pro všechny skupiny žáků	NF, MAP	operační programy EU, zdroje NF	koordinované systémy	I
		3.2.2.4	<i>Pravidelně vyhodnocovat spolupráci místních subjektů v síti formálního a neformálního vzdělávání a podpora chybějících prvků</i>				

Dílčí cíl 3.3: Strukturovaně nastavená spolupráce s rodiči nebo jejich zástupci v kraji

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
3.3.1	Podporovat systematickou práci s rodiči před nástupem dětí do předškolního a základního vzdělávání	3.3.1.1	Propojit rodiče budoucích žáků se školou, nadacemi, NNO a dalšími institucemi aktivními ve vzdělávání	MŠ, ZŠ, PP	zdroje nositele	aktivity	II
		3.3.1.2	Vytvořit inspiromat aktivit na zapojování rodičů do činnosti školy, sdílení praxí	NPI, IR	operační programy EU, zdroje nositele	inspiromat	I
3.3.2	Podněcovat spolupráci mezi rodiči horizontálně	3.3.2.1	Podporovat lokální rodičovské skupiny/rodičovská fóra a od jejich zástupců pravidelně sbírat informace a potřeby pro nastavení systému vzdělávání	IR, MAP	operační programy EU	fóra	O

4. priorita: Podpora duševního zdraví a vytváření příznivého klimatu ve vzdělávání

Dílčí cíl 4.1: Zavedené nástroje v pedagogické profesi vedoucí ke zlepšení klimatu ve škole a nesegregaci

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
4.1.1	Odstraňovat segreganční a xenofobní tendence ze strany některých učitelů kvalitou učitelské přípravy	4.1.1.1	Kurzy pro učitele o sociokulturních specifikách dětí a žáků z různých skupin a prostředí zaměřené na pedagogické pracovníky ze škol s vyšším podílem žáků se SVP či z odlišného sociokulturního prostředí	KHK, MAP, NPI	operační programy EU	kurzy	O
		4.1.1.2	Zlepšovat kompetence učitelů reagovat na xenofobní nálady ve společnosti	MAP, NPI, ŠkŘ	operační programy EU	Kursy a semináře	
4.1.2	Rozšíření supervizí a hospitací v pedagogické profesi	4.1.2.1	Podporovat sdílené hospitace, využívat ukázkové hodiny	ŠkŘ, KHK, Zř, MŠMT	operační programy EU, zdroje nositele	hospitace, ukázkové hodiny	II
		4.1.2.2	Podpořit zavádění supervizí na školách	MŠMT, KHK, ŠkŘ	operační programy EU, zdroje nositele	supervize	II
		4.1.2.3	Výměna zkušeností mezi oborovými skupinami pedagogů	KHK, MAP, NPI	operační programy EU,	výměny	O

					zdroje nositele		
4.1.3	Rozvíjet činnosti na podporu duševního zdraví kolektivů a začleňování všech vyloučených skupin	4.1.3.1	Rozšíření třídnických hodin a jejich využívání ve všech stupních vzdělávání jako součást úvazku učitele	MŠMT, ŠkŘ, PL	operační programy EU, zdroje nositele	navýšení třídnických hodin	II
		4.1.3.2	Poskytnout třídním učitelům metodickou pomoc pro kvalitní vedení třídnických hodin a zajistit rozpočet pro případné vstupy odborníků či přítomnost psychologa	ŠkŘ, MAP, KHK, Zř	operační programy EU, zdroje nositele	setkání	O
		4.1.3.3	Šířit dostupné nástroje pro vytváření bezpečného komunikačního prostředí na škole	KHK, MAP, Ex	operační programy EU, zdroje nositele	setkání a materiály	O
		4.1.3.4	Zavádět v rozvrhu výukové bloky zaměřené na rozvoj soft skills a sociálních dovedností vedené lektory, kteří dítě nehodnotí a neznámkuje (externí lektori, hostující pedagogové)	ŠkŘ, MAP	operační programy EU, zdroje nositele	výukové bloky	O
		4.1.3.5	Vytvořit podmínky pro působení odpovídajících forem demokratických nástrojů ve školách a jejich samosprávě a praktické aktivity občanského vzdělávání	ŠkŘ, MŠMT, ŠkP	-	iniciativy	II

			jako přirozenou součást vzdělávacího procesu				
4.1.4	Další vzdělávání pedagogických pracovníků směřující ke zlepšení klimatu ve škole	4.1.4.1	Učit pedagogické pracovníky uplatňovat nástroje inkluzivního vzdělávání (podpůrná opatření, pomůcky)	MAP, KHK, NPI, Ex	operační programy EU	vzdělávací aktivity	O
		4.1.4.2	Zvyšování kompetencí pedagogických pracovníků v práci s třídním kolektivem	PF, Ex, MAP, KHK	operační programy EU	vzdělávací aktivity	O
		4.1.4.3	Individuální vzdělávací strategie pro každého žáka vzhledem k jeho možnostem, seznamování zákonných zástupců a rodičů s jednotlivými kroky	KHK, ŠkŘ, MAP	operační programy EU, zdroje nositele	strategie	II

Dílčí cíl 4.2: Podpora kvality vztahů ve školách a posilování emočně-sociálního rozvoje dětí a žáků

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
4.2.1	Prosazovat nestigmatizující	4.2.1.1	Nestigmatizovat doučování a další aktivity nabízet je formou volnočasové aktivity a nestigmatizovat uživatele	ŠkŘ, ŠkP	-	nová pojetí	

	přístup a postupy ve třídě a ve škole	4.2.1.2	Koordinovat cílenou peer-to-peer podporu mezi žáky, rodiči i pedagogy ve vzdělávání	MAP, ŠkŘ	operační programy EU, zdroje nositele	peer-to-peer podpora	I
		4.2.1.3	<i>Nestigmatizovat výkonově odlišné skupiny dětí a umožnit jim rozvoj v pestré škále školních aktivit započítávaných do výuky</i>				
4.2.2	Umožnit personalizaci výuky a individuální rozvoj žáků	4.2.2.1	Umožnit restrukturovat výuku dle potřeb třídy jako celku (výuka v blocích mimo zvonění, dělení tříd, výměny pedagogů apod.)	MŠMT, ŠkŘ	-	restrukturovaná výuka	II
		4.2.2.2	Zajistit pedagogům adekvátní podporu do výuky ve třídách formou dalších osob v procesu	MŠMT, ŠkŘ, Zř	operační programy EU, zdroje nositele	další osoby ve výuce	II
		4.2.2.3	Zajistit nabídku seminářů a workshopů pro pedagogické pracovníky a pracovníky ŠPP k problematice individuálního vzdělávání a seberozvoje žáků	PP, KHK, MAP, NPI	operační programy EU, zdroje nositele	semináře a workshopy	I
		4.2.2.4	Iniciovat změny ve vyhlášce o podpůrných opatřeních a navrhnout jejich rozšíření i	KHK, NPI	-	iniciativy	I

			pro další skupiny dětí a žáků (např. nadaní)				
		4.2.2.5	Umožnit rychlejší prostupy ročníky a náhrady některých předmětů pro žáky talentované a nadané	MŠMT, PP	-	umožnění	II
		4.2.2.6	<i>Podporovat sebezvědomovací pojetí vzdělávání (Self-organised learning)</i>				

Dílčí cíl 4.3: Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání s důrazem na rovný přístup

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
4.3.1	Podpora pedagogických pracovníků ve školách s vyšším podílem předčasných odchodů ze vzdělávání	4.3.1.1	Metodická podpora pedagogických pracovníků, zejména těch zastávajících role v ŠPP	PP, MŠMT, KHK	operační programy EU, zdroje nositele	metodické aktivity	O
		4.3.1.2	Vytvoření přehledu hrozeb a příležitostí týkajících se předčasných odchodů	KHK, Ex	operační programy EU, zdroje nositele	přehled	I
4.3.2	Zajistit prostory pro přípravu a individuální výuku	4.3.2.1	Vytvořit prostor pro žáky, kteří se nemohou na výuku připravovat v domácím prostředí (žáci s bez podnětného rodinného zázemí)	ŠkŘ, Ex	operační programy EU	prostory	O

		4.3.2.2	Vytvoření klidových zón ve školách	ŠkŘ	operační programy EU, zdroje nositele	zóny	I
		4.3.2.3	Vyřešit, jak individuálně a skupinově vzdělávat žáky, aniž by docházelo k segregaci nebo vzniku exkluzivních skupin a poskytovat k tomu návodné postupy z institucí				
4.3.3	Popsat a šířit modely rychlého zapojení dětí a žáků s OMJ do výuky	4.3.3.1	Rozšíření výuky ČJ jako akademického cizího jazyka, včetně přípravy pedagogických pracovníků k provádění výuky	MŠMT, PF	zdroje nositele	zavedení výuky ČJ jako cizího jazyka	O
		4.3.3.2	Nalézt a využívat ověřené metody pro zapojení cizinců do vzdělávání	KHK, MAP, Zř, MŠMT	operační programy EU, zdroje nositele	příklady dobré praxe	I

5. průřezové téma: Podpora přijetí inkluzivního vzdělávání ve společnosti

Nástroj: Vytvořená společná komunikační strategie a posílené zapojení odborníků na úrovni KÚ, škol, odborných institucí i poradenských pracovišť

Opatření		Aktivity		Nositel	Zdroje	Indikátor	Vyhodnocení
5.1.1	Definovat role různých stran vzdělávacího procesu tak, aby školy nebyly přetěžovány	5.1.1.1	Z pozice kraje iniciovat změny vedoucí k odbřemenění škol (např. snížením administrativní zátěže, lepší koordinací s dalšími vzdělávacími institucemi)	KHK, MŠMT	-	iniciativy	I
		5.1.1.2	Zajistit synergii strategií v kraji	KHK	-	jednání vedoucí k zajištění synergie	O
5.1.2	Vytvořit komunikační strategii inkluzivních témat a definovat očekávání od vzdělávacího systému	5.1.2.1	Definovat lépe pojmy v oblasti inkluzivního vzdělávání				
5.1.3	Posílené zapojení odborníků na úrovni KÚ, škol, odborných institucí i poradenských pracovišť	5.1.3.1	Zaměstnat v institucích a na úřadech kompetentní osoby, které mají přehled v oblasti inkluzivního vzdělávání				
		5.1.3.2	Spoluvytvářet pozici krajského nebo regionálního koordinačního článku inkluze				

4.5 Indikátory změny

Početní charakteristiky samy o sobě neodráží kvalitu a jejich hodnoty neznamení změny ve vytčených cílech. Indikátory nelze pro většinu opatření chápat jako dosažení cíle, ale jen jako vyjádření vykonaného úsilí. Ani samotné zvýšení objemu prostředků použitých na realizaci opatření změnu nezpůsobí, protože se jedná o působení více faktorů.

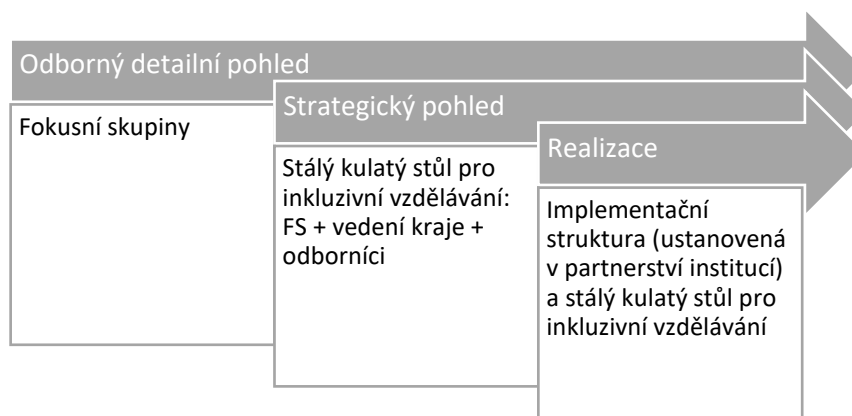
Koncepce si neklade za cíl měnit absolutní hodnoty, ale kvalitativní posun v řadě oblastí. Proto je vhodné indikátory dále doplnit v evaluaci ověřováním vnímání aktérů vzdělávání, posouzením zlepšení či zhoršení cílovou skupinou.

5. Zavádění návrhů koncepce

5.1 Implementační struktura

Implementační struktura navazuje na postup při jejím vytváření. Ze schématu je patrna role

Obrázek 3 Implementační struktura

implementačních struktur a kulatého stolu v realizační, tedy implementační fázi, přičemž pro další doplnění, vyhodnocení a evaluaci mohou nadále být cyklicky využity fokusní skupiny.

Kulatý stůl pro inkluzivní vzdělávání

Kulatý stůl pro inkluzivní vzdělávání byl týmem navržen a vedením resortu přijat jako nejvyšší orgán / fórum pro sledování pokroku a implementace jako platforma tvořená zástupci pestré škály pohledů i odpovědnými osobami. Role KS jsou:

- Navržená opatření přiřadí na návrh pracovníků k cílům, u každého cíle potvrdí indikátor změny (dopadový).
- Ověří provázanost, ověří soulad s daty, soulad s tím, že reaguje na výzkumem dané problémy.
- Určí/schválí u opatření či aktivit nositele a definuje odpovědnost.
- Bude schvalovat jednotlivé kroky evaluace a aktualizace.
- Bude zadávat úkoly vyčleněné implementační struktuře.

Fokusní skupiny pro tvorbu a reflexi

Fokusní skupiny již byly popsány výše.

Nastavení implementační role

Koncepce navrhuje, že kraj vyčlení z projektových či vlastních zdrojů odpovědnou pozici, která bude provádět tyto aktivity:

- Sbírat a podněty a informace k inkluzivnímu vzdělávání v regionu, podněty na nové aktivity
- Pravidelně v každém pololetí aktualizovat na základě sebraných dat informace o plnění aktivit a vyhodnocovat je pro předložení členům kulatého stolu elektronicky nebo osobně
- Každoročně organizovat kroky k evaluaci a svolávat evaluační setkání dle evaluačního plánu
- Komunikovat se subjekty a projekty v území kraje a shromažďovat informace pro koordinaci aktivit, zejména s inkluzivně zaměřenými zdola organizovanými skupinami v projektech MAP a KAP, s odborně zaměřenými projekty NPI ČR, ČŠI a vysokých škol
- Svolávat aktéry k naplnění aktivit, jejichž nositelem je kraj sám
- Každoročně aktualizovat data a údaje o vývoji inkluzivního přístupu ve vzdělávání
- Svolávat na podnět vedení kraje jednání kulatého stolu a pracovních orgánů, fokusních skupin
- Iniciovat jednání mezi institucemi a poskytovat jim servis

5.2 Evaluační plán

Královéhradecký kraj jako předkladatel koncepce se jejím schválením ujme správy evaluace tohoto strategického dokumentu.

V rámci prvního období je evaluace zaměřena zejména na hodnocení procesů a zapojení a na první vyhodnocení dopadů. V následných obdobích bude evaluace zaměřena dominantně na dosahování cílů a měřitelných indikátorů.

V rámci evaluace procesů bude vyhodnoceno:

- Míra zapojení dotčených fokusních skupin a vhodnost nástrojů oslovení a zapojení
- Postup tvorby opatření a cílů
- Způsob stanovení rozsahu
- Publicita a zabezpečení přijetí koncepce

V rámci evaluace dosahování cílů bude ověřováno:

- Způsob nastavení a výběr měření indikátorů
- Hodnoty změn indikátorů
- Projednání návrhů změn aktivit či opatření po dosažených změnách
- Projednání doplnění nových aktivit na základě sběru námětů v období

5.3 Plán aktualizace

Dokument a stanovené aktivity a cíle budou průběžně propagovány ve školách a mezi rodičovskou, odbornou a pedagogickou veřejností. První aktualizace proběhne schválením k prvnímu výročí schválení. Schvalování budou předcházet tyto kroky:

- Sběr podnětů k aktualizaci od cílových skupin
- Vyhodnocení případných podnětů ve fokusních skupinách nebo aktualizovaných jiných skupinách dle témat a odbornosti
- Diskuse v rámci kulatého stolu pro inkluzivní vzdělávání
- Aktualizace aktivit, termínů, tvorba nebo nastavení hodnot indikátorů

Seznam tabulek

Tabulka 1 Počty škol a dětí/žáků v KHK.....	7
Tabulka 2 Počty MŠ a dětí dle zřizovatele.....	7
Tabulka 3 Výsledky šetření v MŠ – nejlépe a nejhůře hodnocené oblasti inkluze	8
Tabulka 4 Počty dětí v běžných a speciálních třídách podle druhu znevýhodnění dle četnosti	10
Tabulka 5 Počty ZŠ a žáků v kraji dle zřizovatele.....	12
Tabulka 6 Výsledky šetření v ZŠ – nejlépe a nejhůře hodnocené oblasti inkluze	13
Tabulka 7 Počty žáků se SVP ve speciálních a běžných třídách podle druhu znevýhodnění ...	15
Tabulka 8 Nezaměstnanost podle nejvyššího dosaženého vzdělání (2019 Q4)	16
Tabulka 9 Počet žáků, kteří ukončili povinnou školní docházku	17
Tabulka 10 Odchody žáků na víceletá gymnázia	18
Tabulka 11 Počty přihlášených a přijatých uchazečů do 1. ročníků SŠ v 1. kole přijímacího řízení	19
Tabulka 12 Počty a podíly strážníků školních jídelen v ZŠ	20
Tabulka 13 Vývoj počtu žáků středních škol se sídlem v Královéhradeckém kraji podle zřizovatelů	21
Tabulka 14 Počty středních škol a žáků.....	21
Tabulka 15 Rozdělení žáků středních škol podle kategorie dosaženého vzdělání ve školním roce 2018/2019	22
Tabulka 16 Výsledky dotazníku P-KAP – otázka 2 (nejčastější odpovědi).....	23
Tabulka 17 Výsledky dotazníku P-KAP – otázka 3 (nejčastější odpovědi).....	23
Tabulka 18 Počty a podíly žáků se SVP ve školách HVP	24
Tabulka 19 Průměrný počet zameškaných hodin na žáka	25
Tabulka 20 Udělená výchovná opatření na SŠ (přepočítáno na 100 žáků).....	26
Tabulka 21 Předčasné odchody ze SŠ bez složení zkoušky	27
Tabulka 22 Speciálně pedagogická centra v kraji.....	30
Tabulka 23 Klienti a potenciální klienti PPP a SPC	31
Tabulka 24 Počty dětí-cizinců v MŠ.....	33
Tabulka 25 Počty žáků-cizinců v ZŠ	33
Tabulka 26 Počty žáků-cizinců na SŠ	34
Tabulka 27 Cizinci a OMJ – výsledky šetření na vybraných ZŠ.....	35
Tabulka 28 Počty nadaných a mimořádně nadaných žáků	36
Tabulka 29 Složení fokusních skupin.....	38
Tabulka 30 Složení Kulatého stolu.....	40

Seznam grafů

Graf 1 Věkové složení obyvatel	5
Graf 2 Počty a podíly dětí se SVP v MŠ.....	9
Graf 3 Počet dětí se SVP v MŠ ve speciálních a běžných třídách	9
Graf 4 Podíl dětí se SVP v běžných MŠ v jednotlivých ORP.....	10
Graf 5 Počty a podíly žáků ZŠ se SVP v Královéhradeckém kraji	13
Graf 6 Počty žáků se SVP ve speciálních a běžných třídách	14
Graf 7 Podíl žáků se SVP ve školách HVP.....	24
Graf 8 Podíl dětí uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona (zdravotně postižených) v MŠ v KHK a jejich počty v běžných a „speciálních třídách“	28
Graf 9 Podíl žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona (zdravotně postižených) v ZŠ v KHK a jejich počty v běžných a „speciálních třídách“	29
Graf 10 Podíl žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona (zdravotně postižených) v SŠ v KHK a jejich počty v běžných a „speciálních třídách“	29

Seznam obrázků

Obrázek 1 Priority a cíle – stav po projednání v rámci kulatého stolu a pojmenování výběru prioritních okruhů na přelomu roku 2019/2020	43
Obrázek 2 Priority a cíle	47
Obrázek 3 Implementační struktura	72

Seznam zkratek

BR Broumov	NP Nová Paka
ČJ český jazyk	NPI ČR Národní pedagogický institut České republiky
ČR Česká republika	OMJ odlišný mateřský jazyk
ČSÚ Český statistický úřad	OP VVV Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání
ČŠI Česká školní inspekce	ORP Obec s rozšířenou působností
DK Dvůr Králové nad Labem	OSPOD Orgán sociálně-právní ochrany dětí
DO Dobruška	P-KAP Podpora krajského akčního plánování
EU Evropská unie	PP Pedagogický pracovník
FS Fokusní skupina	PPP Pedagogicko-psychologická poradna
HK Hradec Králové	RK Rychnov nad Kněžnou
HO Hořice	SOŠ Střední odborná škola
HVP Hlavní vzdělávací proud	SOU Střední odborné učiliště
I-KAP Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání v Královéhradeckém kraji	SPC Speciálně pedagogické centrum
IVP Individuální vzdělávací plán	SŠ Střední škola
JA Jaroměř	SVP Speciální vzdělávací potřeby
JC Jičín	ŠIKK Školská inkluzivní koncepce kraje
JPZ Jednotná přijímací zkouška	ŠPP Školní poradenské pracoviště
KAP Krajský akční plán rozvoje vzdělávání v Královéhradeckém kraji	ŠPZ Školské poradenské zařízení
KHK Královéhradecký kraj	TU Trutnov
KO Kostelec nad Orlicí	UHK Univerzita Hradec Králové
KÚ KHK Krajský úřad Královéhradeckého kraje	VOŠ Vyšší odborná škola
MAP Místní akční plán	VR Vrchlabí
MŠ Mateřská škola	VŠ Vysoká škola
MŠMT Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	ZŠ Základní škola
NA Náchod	
NB Nový Bydžov	
NIDV Národní institut dalšího vzdělávání	
NM Nové Město nad Metují	
NNO Nestátní nezisková organizace	